

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KORPUSOVÁ ANALÝZA JAZYKA VYBRANÝCH SPORTOVNÍCH RUBRIK

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Maturová, Ph.D.

Autorka práce: Tereza Vondrášková

Studijní obor: BOH-AJL

Ročník: 3.

2020

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 7. května 2020

.....

Tereza Vondrášková

Poděkování

Ráda bych poděkovala své úžasné vedoucí práce, paní doktorce Mgr. Markétě Maturové, Ph.D., která mi ochotně a srdečně pomáhala při psaní, měla se mnou svatou trpělivost, poskytla mi materiály a udělovala cenné rady. Rovněž bych jí chtěla poděkovat za psychickou podporu a čas, který mi věnovala i během jejího osobního volna.

Dále bych chtěla poděkovat paní Mgr. Petře Poukarové z Ústavu Českého národního korpusu za její rady a připomínky k této práci, její trpělivost a rychlou komunikaci.

ANOTACE

Bakalářská práce se bude zabývat jazykem vybraných sportovních rubrik. V teoretické části se autorka zaměří na jazykové prostředky typické pro žurnalistiku, zvláštní pozornost bude věnovat zejména prostředkům automatizovaným a aktualizovaným. Vlastní výzkum bude proveden na základě práce s daty z psaných korpusů češtiny a autorka se pokusí excerpovaný materiál porovnat se zpravodajstvím, eventuálně s bulvárem.

Klíčová slova: Český národní korpus; sportovní publicistika; bulvár; KonText; korpusová lingvistika

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with analysis of language of the chosen sports columns. Theoretical part is dedicated to the language devices typical for journalism, special attention is paid to non-marked and marked expressions. The content of the practical part is an analysis of data of The Czech National corpus which are compared to tabloid journalism.

Key words: Czech national corpus; sports journalism; tabloid; KonText; corpus linguistics

OBSAH:

1	Úvod	7
2	Český národní korpus	9
2.1	Korpus	9
2.2	Korpusová lingvistika.....	10
2.3	Typy korpusů.....	10
2.4	Druhy psaných korpusů.....	11
2.4.1	Využití psaných korpusů.....	13
3	Korpusy psané publicistiky	15
3.1	Korpus SYN2013PUB	15
4	Žurnalistický styl	16
4.1	Žurnalistika.....	16
4.2	Sportovní žurnalistika.....	17
4.3	Bulvární žurnalistika	19
5	Jazyk sportovní žurnalistiky	21
5.1	Automatizace a aktualizace	21
5.2	Publicismy a frazémy	22
5.3	Obrazná pojmenování.....	23
5.4	Expresivní výrazy	24
5.5	Slova přejatá a internacionalismy.....	24
5.6	Sportovní termíny	25
5.7	Propria.....	25
6	Metodologie	26
7	Praktická část.....	27
7.1	Frekvenční srovnání slovních druhů v subkorpusech.....	27
7.2	Frekvenční špička autosémantik	30
7.2.1	Podstatná jména.....	30
7.2.2	Přídavná jména	33
7.2.3	Příslovce.....	33
7.2.4	Slovesa	34
7.2.5	Synsémantické slovní druhy-spojky	35
8	Závěr	38
9	Seznam použité literatury	40
10	Seznam internetových zdrojů	41
11	Seznam kvalifikačních prací	43
12	Seznam příloh.....	44

1 Úvod

Každý národ má svůj vlastní sport, jenž sleduje nejraději a v němž fandí svému týmu nejčastěji. Je to pochopitelně většinou sport, ve kterém se národnímu týmu nebo sportovci daří nejvíce, a v němž má šanci přivést domů medaili. Věříme, že pro Čechy jsou takovými sporty hokej, biatlon a tenis. Všechny tyto mají své představitele, takzvané maskoty.

Se vzrůstající oblibou sportu jako fenoménu se zvyšuje i přízeň sportovní žurnalistiky. S tou se setkáváme v médiích každý den, a to jak v tištěných magazínech, tak i v televizním vysílání či online komentářích. Popularita sledování sportu vzrůstá s důležitostí události. Mnohem více fanoušků např. hokeje se objeví v době konání mistrovství světa než během celého roku. Zarytí fandové si kupují lístky na celé živé utkání a ostatní se musí spokojit se sledováním z domova. Televizní přenosy z takových akcí jsou nejsledovanějšími relacemi kanálu.

Obrovskou složkou je psaná sportovní žurnalistika, která má několik výhod oproti žurnalistice mluvené. Především jde o míru připravenosti jazyka, stylu a prostředků. Jak je naznačeno již v názvu, tato bakalářská práce se zaměří právě na psané odvětví sportovní publicistiky. Kvalifikační práce se tradičně dělí na část teoretickou a praktickou. V úvodní kapitole vymežíme pojmy korpus a korpusová lingvistika jako vědní obor. Představíme projekt Český národní korpus, především pak neustálou práci lingvistů na jeho zlepšování a zpřístupňování. Vymežíme typy korpusů, podle kategorie zkoumání času na ty synchronní (současného jazyka) a diachronní (z určitého období), ale i z hlediska formy na psané a mluvené. Zvláštní pozornost budeme věnovat korpusům psaným, z diachronních korpusů především referenčnímu korpusu Diakorp o velikosti 3,4 milionů slov a ze synchronních nejnovějšímu korpusu SYN verze 8. Stanovíme využití psaných korpusů a jejich obrovský přínos pro lingvistické i nelingvistické obory. V lingvistice se korpusová analýza prosazuje v zásadě v jakémkoliv empirickém oboru, jakými jsou například dialektologie či psycholingvistika, pomáhá i při vytváření cizojazyčných učebnic. Mimo lingvistickou praxi se uplatňuje i v historii nebo například sociologii.

Samotnou kapitolu věnujeme korpusům publicistickým, především korpusu SYN2013PUB, jenž patří do skupiny korpusů synchronních. Tento čerpá výhradně z textů publicistických a navazuje na své dvě dřívější verze, oproti kterým je zdokonalený o několik značek a lemmatizaci.

Za korpusovými kapitolami teoretické části následuje seznámení s žurnalistickým funkčním stylem. Představíme i problematiku terminologie žurnalistiky/publicistiky, zejména

odvětví sportovní a bulvární. V této kapitole přiblížíme fenomén sportovní žurnalistiky, její dělení na psanou a mluvenou a jazykové prostředky se zvláštní pozorností na automatizace a aktualizace. Dle odborné literatury budeme charakterizovat výrazy, které se ve sportovních článcích nejvíce objevují, zejména výrazy expresivní, frazémy, publicismy, obrazná pojmenování a sportovní termíny.

Za teoretickou částí následuje kapitola věnovaná metodologii, ve které uvedeme, jakým způsobem probíhá práce s korpusem, jak budeme díky korpusovému manažeru vyhledávat potřebná data a jak bude vypracována samotná analýza materiálu.

V praktické části nejprve analyzujeme četnost slovních druhů vyskytujících se v psané publicistice a zejména ve sportovním odvětví, následně výsledky porovnáme s bulvární publicistikou. Poté se zaměříme na analýzu autosémantických slovních druhů, tedy podstatných jmen, přídavných jmen, sloves a příslovcí, jejich funkce ve všech subkorpusech a rozdíly v jejich užití. Stejnou analýzu provedeme i se synsémantickým slovním druhem spojky, přičemž se zaměříme na to, jaké vztahy se v psané publicistice podle volby spojovacích výrazů vyskytují. Analýza bude probíhat na základě práce s odbornými publikacemi, především *Stylistika současné češtiny* a *Stylistika pro žurnalisty*. Pracovat ale budeme i s internetovými materiály a kvalifikačními pracemi. Všechny zdroje budou uvedeny na konci bakalářské práce v seznamu použité literatury.

Cílem bakalářské práce je porovnat jazykové prostředky, především slovní druhy, v psané sportovní žurnalistice a objevit případné rozdíly mezi žurnalistikou sportovní a bulvární.

2 Český národní korpus

2.1 Korpus

Nový encyklopedický slovník češtiny definuje slovo korpus z latinského slova *Corpus*, tedy *těsto* nebo *těleso*. Tento výraz se v lingvistice používá od padesátých let minulého století, poprvé se objevil v angličtině a odtud se rozšířil do dalších jazyků. František Čermák o něm tvrdí, že „Korpus je souborem autentických textů, v němž je možné jednoduše vyhledávat jazykové jevy a zobrazovat je v jejich přirozeném kontextu.“¹ Korpus představuje výraz pro velký soubor textů, je tedy relativně objektivním záznamem a modelem jazykové empirie. Zvláště užitečný je pro jakoukoliv empirickou lingvistiku, již umožňuje poznání jazyka a v určitém smyslu i reality, kterou jazyk bezprostředně zachycuje a popisuje.

V dnešní době se pracuje už jen s korpusy počítačovými, nicméně pokusy o vytvoření nějakého obsáhlého archivu jazyka se objevily dávno před rozšířením elektronické technologie. V podstatě se jednalo o sbírku materiálů sepsanou skupinou lingvistů. Ti museli systémem lístečků shromažďovat neúplné záznamy, které následně třídili a skladovali v kartotékách.

Korpusy neustále rostou a to jak „dopředu“ tak „dozadu“. Důvodem je neúplné zmapování dřívější podoby jazyka, zejména jeho mluvené formy. Dopředu rostou především díky vývoji jazyka a rozšiřující slovní zásobě. Příčiny jsou trojího typu²:

- a) Korpusy nejsou zdaleka úplné, zvláště ne v takových složkách, jako je mluvený jazyk;
- b) Do jazyka stále přicházejí nová slova;
- c) Další informace se objevuje až spolu s dalšími kombinacemi (i už zachycených) slov, zvláště při zkoumání kolokací.³

Rozsah větších korpusů sahá až ke stamilionům slov, také díky tomu se ale jedná o neobjektivnější zdroj informací, narozdíl například od běžného elektronického archivu, jenž neobsahuje takzvaný korpusový manažer (KonText). Ten bývá zaměřený na konkrétní cíl, který chce zcela pokrýt. Také ale pro nepřehledné množství informací obsažené v korpusu je pro čtenáře bez použití filtrů a dalších nástrojů téměř nemožné používat jej přímo.

¹ ČERMÁK, František (2017): KORPUS. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

² ČERMÁK, František. Korpus a korpusová lingvistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017, s. 38

³ Tamtéž, str. 38

2.2 Korpusová lingvistika

Korpusová lingvistika patří k novějším lingvistickým disciplínám. Její vznik byl podmíněn vznikem a rozšířením počítačů a prací s nimi. Se vznikem a upřesňováním nových korpusů bylo jen otázkou času, kdy se toto relativně mladé odvětví lingvistiky vytvoří. Zabývá se výstavbou a analýzou jazykových korpusů podobně jako tradiční lingvistika. Nicméně data, která sbírá korpusová lingvistika, jsou narozdíl od té tradiční mnohem rozsáhlejší. Korpusová lingvistika navazuje na dřívější práci lingvistů se shromažďováním dat v kartotékách. Jelikož práce s korpusy je veřejně přístupná, rozšiřuje se její působnost i do jiných vědních i nevědních oborů.⁴

Korpusová lingvistika se odvrací od Noama Chomského a jeho přístupu k empirickému výzkumu. Podle F. Čermáka si korpusová lingvistika „klade nekompromisně za cíl studovat všechna data, nejen ta nějak zajímavá, vyhovující momentální teorii či nápadu.“⁵ Korpusová lingvistika navazuje a úzce spolupracuje s lingvistikou počítačnou, oběma jde o hromadné zpracování a zpřístupnění dat.⁶

2.3 Typy korpusů

Český národní korpus se skládá z řady časově a žánrově vázaných korpusů a hostí i některé jiné (např. korpusy obou lužických srbštin). Zvláště otevřený i jiným lingvistickým oborům se stal se zpřístupněním mnohajazyčného paralelního korpusu InterCorp (2008).⁷

Z hlediska časového dělíme korpusy na synchronní a diachronní. Synchronní korpusy zaznamenávají jazyk v určitém časovém období a nepřihlíží k vývojovým změnám. Oproti tomu diachronní korpusy mapují jazyk v průběhu delšího časového úseku. Příkladem takového korpusu je například DIAKORP z roku 2005. Postupně pokrývá český jazyk od 13. století do konce druhé světové války.

Dalším dělením korpusů je dělení na korpusy mluvené a psané. Mluvený je ze své podstaty synchronní, v češtině máme 5 menších korpusů, *PMK*, *BMK*, *Oral2006*, *Oral2008*,

⁴ ČERMÁK, František. Korpus a korpusová lingvistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017, s. 38

⁵ Tamtéž, str. 90

⁶ ČERMÁK, František. (2017): KORPUSOVÁ LINGVISTIKA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: https://www.czechency.org/slovník/KORPUSOVÁ_LINGVISTIKA (poslední přístup: 7. 5. 2020)

⁷ ČERMÁK, František, 2017, s. 69

Oral2013. Psaný korpus je dnes nejběžnějším typem, poskytuje záznam textů vytvořených a publikovaných v dané době.⁸

Podle počtu jazyků se korpusy dělí na jednojazyčné a vícejazyčné (paralelní). Paralelní korpusy umožňují srovnávat více jazyků najednou. V rámci jednojazyčných korpusů můžeme mluvit také o menší skupině korpusů jednoho autora, například korpus Karla Čapka nebo Bohumila Hrabala. Speciálními jsou také korpusy soukromé konverzace nebo korpus neslyšících.

2.4 Druhy psaných korpusů

Psané korpusy dnes patří mezi nejběžnější a nejrozšířenější typy korpusů. Jsou vytvářeny proto, aby reprezentovaly daný vzorek psaného jazyka, mají badatelský cíl. Oproti mluvenému se vzorky psaného jazyka velmi jednoduše získávají díky šíření elektronického tisku, jako jsou například noviny nebo knihy. Proto není třeba je nijak technicky zpracovávat, nebo jen minimálně, na rozdíl od mluveného jazyka.⁹ Psané korpusy se dále dělí na korpusy synchronní a diachronní (x panchronní) a na žánrově vyvážené a specifické.

Korpusy diachronní nebývají mluvené, jsou jen psané. Jedná se o korpusy jednoho jazyka zachyceného v různých, resp. všech časových úsecích jazyka. Jazykové období, které korpus zachycuje, by mělo být výrazné nebo specifické. Toto období by mělo být jasně ohraničené a homogenní. Český diachronní korpus pokrývá 7 století až po zánik totality (tedy rok 1989), v případě uměleckých děl končí rokem 1944. Díky této široké dobové škále bylo zapotřebí jej rozdělit. Samozřejmě se diachronní korpusy nemohou rovnat šíři těch synchronních, zejména proto, že některé druhy dokumentů na samém počátku písemnictví vůbec neexistovaly a přidávaly se až postupem času. Mezi takové patří například texty publicistické. Záznamy psaného jazyka se v průběhu staletí měnily i žánrově. První byly rázu náboženského, další poté lékařského nebo hospodářského či politického.¹⁰

Dalším problémem diachronních korpusů je vývoj grafického systému češtiny, v minulosti se používaly mimo jiné pravopisy spřežkové nebo diakritické, které se v mnohém lišily od dnešní podoby pravopisu. Je zřejmé, že běžnému čtenáři nejsou tyto zastaralé podoby pravopisu známe, a proto je potřeba je přepsat do novodobé podoby. Těmito pokusy se otevírá široká škála možností, jak s danými texty zacházet. Samozřejmostí zůstává, že texty jsou

⁸ CVRČEK, Václav a Olga RICHTEROVÁ (eds). Start [online]. Příručka ČNK: 25.05.2018 [cit. 2020-03-23]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=start&rev=1527255653>

⁹ ČERMÁK, František. Korpus a korpusová lingvistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. 2017. s. 74

¹⁰ Tamtéž, str. 74

„transkribovány, nikoliv transliterovány“,¹¹ ve snaze zachovat co nejvíce přesnosti a autentičnosti mezi originálním a vzniklým textem. Ty jsou poté opatřeny bibliografickými údaji o autorovi, čase a edici. Dalším zřejmým úskalím diachronního korpusu je nutnost přepisovat ručně originální texty do počítače nebo je skenovat, což je pochopitelně časově náročné.

Zástupcem diachronních korpusů českého jazyka je korpus Diakorp. Stejně jako ostatní referenční korpusy průběžně roste v nových verzích. V současnosti jeho verze 6 obsahuje něco přes 3,4 milionů slov, od jeho počáteční verze z roku 2005 narostl z původních zhruba 700 000 slov. Nejedná se o korpus reprezentativní, neboť neobsahuje v dostatečném množství všechny vrstvy českého jazyka. Verze 6 obsahuje téměř z 50% texty z 19. století, což je logické, vezmeme-li v potaz, že šlo o období plné jazykových změn a nárůstu české literatury v období národního obrození. Obsahuje také mnoho textů ze 14. století, což se dá vysvětlit tím, že šlo o období vlády krále Karla IV., během níž byly České země středem Evropy.

Pracuje se také na tzv. hyperlemmatech, které by měly uživateli pomoci ve vyhledávání v diachronních korpusech. Jedná se o řazení různých tvarů lexémů pod jednotný tvar. Například při vyhledávání tvaru novodobého *kůň* se díky hyperlemmatu bude dát také najít jeho historická verze *kuoň* a *kóň*. Velkým problémem je potom lemmatizování víceslovných tvarů a tvarů pod jediné lemma tam, kde to nedává významově smysl. Například výraz *nechat někoho na holičkách* nelze lemmatizovat pod výraz *holičky*, neboť takové slovo ani neexistuje.¹²

Diakorp je jednou z fází diachronních korpusů českého jazyka. Oproti němu Diakon je pracovní verzí s největším počtem slov, je přístupný přes webovou aplikaci SyD a obsahuje dosud nezkorigované texty. Pracuje se i na tvorbě korpusu Dia, který bude zaměřen na jednotlivá staletí, počínaje tím 19., a bude obsahovat ručně zkorigované texty.¹³

Korpusy synchronní zaznamenávají jazyk současnosti, a to jakoukoli vrstvu. Usilují o záznamy jazyka živého, takového, který skutečně lidé užívají v běžné komunikaci. Je tedy pochopitelné, že se jedná jak o jazyk mluvený, tak psaný. Synchronní korpus je pro jazyk současný doopravdy současný jen dočasně, neboť je závislý na aktivních uživatelích jazyka. Se změnou jazyka se simultánně mění v čase a ve své povaze, a to změnou v korpus diachronní. Například korpus jazyka 18. století v té době znamenal záznam jazyka současného, kdežto dnes je pro nás takový záznam jazyka zastaralý. Všechny synchronní korpusy jazyka, i ty dnešní, se tak jednou stanou korpusy diachronními, neboť jazyk se neustále mění a vyvíjí.

¹¹ Tamtéž, str. 81

¹² Cvrček, Václav - Richterová, Olga (eds). "pojmy:lemma". Příručka ČNK. 4 Mar. 2019. Web. 27 Mar. 2020, 22:06

¹³ CVRČEK, Václav a Olga RICHTEROVÁ (eds). Start [online]. Příručka ČNK: 25.05.2018 [cit. 2020-03-23]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=start&rev=1527255653>.

Největším českým psaným korpusem je bezesporu korpus SYN verze 8. Korpus SYN vždy obsahuje všechny korpusy zveřejněné do doby jeho vzniku. Například korpus SYN verze 8 obsahuje korpusy SYN2000, SYN2005, SYN2006PUB, SYN2009PUB, SYN2010, SYN2013PUB, SYN2015 a další publicistiku. Je nejnovější (2019) verzí tohoto typu SYN a s jeho velikostí 4,5 miliard slov daleko přesahuje první korpus tohoto typu SYN verze 1, který byl vydán v roce 2007 a obsahoval 500 milionů slov. Korpus SYN není reprezentativní, v důsledku přístupnosti obsahuje totiž nejvíce publicistických textů.

Korpusy typu SYN nicméně nemůžeme srovnávat. Od původního typu SYN verze 1 došlo k obrovskému vývoji v nástrojích, doplnění bibliografických údajů atd. Řešením je tedy nejnovější verze. Jelikož úprava již vydaných korpusů by měla za následek jen zmatky uživatelů a také porušení referenčnosti, byl vytvořen takový korpus typu SYN, který obsahuje všechny obecné synchronní korpusy, nicméně obohacené o všechny moderní nástroje. Navíc je doplněn o možnosti tvorby subkorpusů, které odpovídají původním verzím korpusu. To je možné pomocí hodnoty atributu <doc syn>, takže například subkorpus odpovídající korpusu SYN2010 lze vytvořit zadáním podmínky `syn="2010"` na značku <doc> (příp. <opus>). Dále to můžeme kombinovat například s podmínkou typu textu nebo roku vydání.¹⁴

2.4.1 Využití psaných korpusů

I přes svou rozsáhlost je korpus stále jen vzorkem jazyka a jako k takovému k němu musíme přistupovat. Aby korpus reprezentoval celou populaci, musí být takzvaně reprezentativní. K reprezentativnosti korpusu přistupují lingvisté dvojím způsobem. Ten první spoléhá na to, že texty z internetu jsou zcela dostačující k tomu, aby reprezentovaly celý jazyk, nezajímá je, v jakém podílu jsou zastoupeny texty různých stylů. Druhý přístup se naopak zabývá myšlenkou, jakým způsobem by funkční styly v korpusu měly být zastoupeny. Jde jim o to, do jaké míry například texty administrativního funkčního stylu reprezentují každodenní život a do jaké míry by tedy měly být v korpusu zastoupeny.¹⁵

Korpus se dnes využívá téměř na všech rovinách jazykového výzkumu. Například pro práci grafémiky jsou psané korpusy esenciálním nástrojem, a to jak korpusy synchronní, tak diachronní. Přístupy *corpus-based* a *corpus-driven* se uplatňují především v morfologických a syntaktických výzkumech, jsou důležité pro gramatický výzkum. Lexikologie a lexikografie, lingvistické obory, pro které byly korpusové databáze určeny především a od samého počátku,

¹⁴ CVRČEK, Václav a Olga RICHTEROVÁ (eds). Start [online]. Příručka ČNK: 25.05.2018 [cit. 2020-03-23]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=start&rev=1527255653>.

¹⁵ ČERMÁK, František. Korpus a korpusová lingvistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017, s. 21

využívají korpusy jako převládající metodu. Díky tomu se rozšiřují i korpusy specializační, například korpus sestavený z odborných lingvistických textů, LINK nebo korpus pouze vlastních textů Karla Čapka, Capek. Také máme k dispozici korpusy horní lužické srbštiny, HOTKO a dolní lužické srbštiny, DOTKO. V rovině lexikografie je možné využít korpus jako ujištění, zda hledaný výraz nebo slovo existuje, nebo zdali je vhodné jej využít v daném kontextu. Také se díky tomu dá zjistit, zda je daný výraz archaismem, či jde o slovo využívané v dnešní době. Mimo jiné zjistíme také gramatickou kategorii, s jakým pádem se nejčastěji slovo pojí, nebo dokonce v jakých frazémeh se výraz vyskytuje. V dnešní době se korpusy také zaměřují na vyšší roviny, jako je korpus CADS (corpus assisted discourse studies), tedy korpus analyzující diskurz. Díky korpusovému přístupu, který umožňuje větší kvantitu empirické báze, téměř mizí subjektivní vliv autora na analýzu.¹⁶

Korpusová analýza se využívá i v jiných lingvistických oborech. Například tvorba učebnic cizích jazyků je mnohokrát usnadněna přístupem ke korpusovým datům. Dialektologie, sociolingvistika, psycholingvistika, forenzní lingvistika nebo také jazyková didaktika, to vše jsou lingvistické obory, kterým korpusové databáze usnadnily a urychlily práci.¹⁷

Korpus ovšem slouží nejen pro lingvistické účely, ale i pro další vědní obory, jako je například sociologie nebo historie. Těm usnadňuje práci při vyhledávání termínů, jejich významů. V případě diachronních korpusů mohou do jisté míry sloužit i jako ukázky dobové literatury. Využití korpusů však sahá daleko za obzor jazyka. Odráží totiž všemi svými aspekty život, reflektuje vše, co se děje kolem nás.

¹⁶ CVRČEK, Václav a Olga RICHTEROVÁ (eds). Start [online]. Příručka ČNK: 25.05.2018 [cit. 2020-03-23]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=start&rev=1527255653>.

¹⁷ CVRČEK, Václav a Olga RICHTEROVÁ (eds). Start [online]. Příručka ČNK: 25.05.2018 [cit. 2020-03-23]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=start&rev=1527255653>.

3 Korpusy psané publicistiky

3.1 Korpus SYN2013PUB

Do řady korpusů typu SYN patří i korpus psané publicistiky SYN2013PUB, který je, jak už název naznačuje, synchronní. Obsahuje asi 935 milionů slov (tokenů), čerpá z publicistických textů z let 2005 až 2009. Je součástí všech korpusů řady SYN, a to od verze 3, která vyšla v roce 2014. Společně mají také to, že jsou všechny disjunktní, jeden text může být obsažen jen v jednom z nich. Stejně jako ostatní korpusy z této řady není reprezentativní, zejména proto, že v něm přesahují publicistické texty (v tomto konkrétním korpusu jsou texty jen publicistického funkčního stylu) pro jejich dostupnost na internetu.

Před korpusem SYN2013PUB existovaly dvě verze čistě publicistického korpusu, SYN2006PUB a SYN2009PUB. Původní verze, korpus SYN2006PUB obsahuje přes 300 milionů textových slov – tokenů a jeho obsah se zaměřuje na publicistické texty z let 1989 (po revoluci) až 2004. Druhá, novější, verze SYN2009PUB je o více než o polovinu větší, celkový počet tokenů je 700 milionů a čerpá z publicistických textů let 1995 až 2007. Zařazeny do něj byly i nezávislé a regionální noviny, ovšem v tak malém množství, že ani u této verze se nedá hovořit o reprezentativnosti. Oproti původní verzi nabízí lemmatizaci osobních a přivlastňovacích zájmen, zjednodušuje používání morfologických značek a rozděluje korpus na tokeny – textová slova, tedy i na zkratky a slova psaná se spojovníkem.¹⁸

Nejnovějším a nejaktuálnějším korpusem publicistiky je korpus SYN2013PUB. Novinkou od předchozích verzí je opět vylepšené lemmatizování a morfologické značkování. Tam, kde byla značka nadbytečná, došlo k jejímu zjednodušení, například odstraněním čísla u reflexivních zájmen, rodu u zájmen *jeho*, *jejich*, osoby a čísla u tvaru *by*.¹⁹ Korpus vznikl hlavně kvůli mezeře v obsahu synchronního korpusu verze 3, který neobsahoval kompletní texty z let 2000 až 2009. Co se týká složení korpusu, SYN2013PUB obsahuje nejvíce textů z let 2009 a 2008. Skládá se z textů z Deníků Bohemia, Mladé fronty DNES, Lidových novin, Deníků Moravia, Hospodářských novin, Práva a mnohých dalších.²⁰

¹⁸ CVRČEK, Václav a Olga RICHTEROVÁ (eds). Start [online]. Příručka ČNK: 25.05.2018 [cit. 2020-03-23]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=start&rev=1527255653>.

¹⁹ CVRČEK, Václav a Olga RICHTEROVÁ (eds). Start [online]. Příručka ČNK: 25.05.2018 [cit. 2020-03-23]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=start&rev=1527255653>.

²⁰ CVRČEK, Václav a Olga RICHTEROVÁ (eds). Start [online]. Příručka ČNK: 25.05.2018 [cit. 2020-03-23]. Dostupné na: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=start&rev=1527255653>.

4 Žurnalistický styl

4.1 Žurnalistika

Publicistický (žurnalistický) styl patří k primárním funkčním stylům, jeho hlavní funkcí je informovat, vedle toho navíc plní funkci persvazivní (přesvědčovací, ovlivňovací a získávací). Publicistikou rozumíme každý jazykový projev, který má funkci agitační, tedy přesvědčovací a získávací. K těm mluveným řadíme všechny projevy televizní zpravodajství, komentáře a besedy, ale i oficiální politické proslovy.²¹ Termínem žurnalistika, nebo také publicistika, jsou pojmenovány komunikáty, které zprostředkovávají hromadné sdělovací prostředky, masmédiá. V odborné terminologii se lingvisté často neshodují v tom, zda jsou termíny žurnalistika a publicistika synonymní. V mnoha příručkách se setkáváme s chápáním publicistiky jako nadřazeného funkčního stylu a žurnalistiky jako stylu textů psané publicistiky. Tak tomu je např. v příručce *Stylistika současné češtiny* v kapitole pojmenované *Získávací a přesvědčovací funkce jako konstituující faktor projevu – funkční styl publicistický*.²² Jinde se dozvíme, že oba termíny znamenají to samé a není třeba je dále rozlišovat. Je proto nutné si oba pojmy lépe vymežit.²³

Žurnalistický styl je nadřazený stylu masmediální komunikace a lze jím obsáhnout veškerou činnost v hromadných sdělovacích prostředcích, jako novinách, časopisech, rozhlasu a televizi. Oproti tomu publicistika je obor, který se zabývá informacemi o aktuálních otázkách, ale zároveň i zprávy analyzuje a komentuje. Je to podřazený termín, jenž dále rozdělujeme na publicistiku analytickou a beletristickou.²⁴

Jakožto funkční styl pragmatický je žurnalistický funkční styl zaměřený na potřeby jedince ve společnosti, jeho jazykovou komunikaci v celé společnosti. Všechny pragmatické funkční styly (žurnalistický, normativní, jednací a hospodářský) navazují na základní funkční styly, navíc mají esenciální společenský význam, ať už politický, občanský výchovný nebo jen informační. Při vymežování tohoto funkčního stylu musíme mít na paměti, že jde o styl výrazně dynamický a tedy proměnlivý. Srovnáním dvou novinových článků z různých dob můžeme porovnat novinářské tendence doby. Obecně je známo, že nynější situace dovoluje novinářům volit jazykové prostředky bez větších restrikcí či cenzury, na rozdíl např. od 2. poloviny 20. století. Jedná se o styl snad nejvíce ovlivněný dobou, neustále se vyvíjí.²⁵

²¹ HUBÁČEK, Jaroslav a JANDOVÁ Eva. *Čeština pro učitele*. Opava: Optys. 1996. str. 278

²² ČECHOVÁ, M. a kolektiv. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV. 1997. str. 176

²³ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada. vyd.1. 2011. str. 162

²⁴ Tamtéž, str. 162–164

²⁵ MINÁŘOVÁ, E. *Stylistika pro žurnalisty*. 2011

Publicistika má výraznou funkci sdělovacího prostředku dokumentárně informativní a masově výchovnou. Spadá do něj žurnalistika, denní tisk, a periodika, žurnalistika v širším smyslu. Přímým kontaktem se společností, direktní reflexí současného světa, dnes přesahuje publicistika ostatní funkční styly.²⁶ Pro účely této bakalářské práce budeme fungovat s oběma pojmy jako synonymními.

Společenským posláním publicistického funkčního stylu je co nejrychleji, nejúčinněji a co nejvýstižněji informovat své publikum či čtenáře o nějaké skutečnosti. Chce vzdělat adresáta v oboru jeho sféry nebo mu jinak zprostředkovat jednoznačně svou myšlenku.²⁷ Tyto úkoly ovlivňují volbu užití jazykových prostředků. Publicistika vzniká poměrně rychle. Ať už jde o rozhovor, komentování nějaké události, či psaní článku, na který má autor jen několik hodin, je těžké udržovat obsahovou kvalitu a formálnost. Žurnalisté se mnohdy přiklání k tzv. modelovosti.

Vezmeme-li v potaz všechny žánry tohoto stylu, musíme uznat, že jde o funkční styl velmi bohatý. Do žurnalistiky spadají jak projevy mluvené, tak projevy psané. Styl psané žurnalistiky se pak dá označit za styl novinářský nebo žurnalistický. Mluvenou podobu představují především rozhlasové a televizní pořady, reklamy či oficiální projevy. Ty pak mohou být, stejně jako veškeré mluvené podoby, buďto připravené, nebo spontánní. E. Minářová (2011)²⁸ rozlišuje tři druhy publicistických žánrů: zpravodajské, analytické a beletristické. Podžánrů je nepřeberné množství, proto zmíníme jen ty, které považujeme za nejpodstatnější. Jedná se o zprávu, oznámení, interview, recenzi, reportáž a komentář. Právě sportovními komentáři se budeme v této bakalářské práci zabývat.

4.2 Sportovní žurnalistika

Mezi nejvýraznější publicistická odvětví se dnes zcela určitě řadí sportovní žurnalistika. Je to také obor, který si na svou slávu musel dlouho počkat, oblíbě mezi čtenáři/posluchači se těší docela krátce. Sportovnímu odvětví se v novinách začal uvolňovat prostor až od 20. století, a to v úplně jiné podobě, než je tomu nyní. Dnes se sportu věnuje tisk mnohem více. Většina deníků má svou vlastní kapitolu věnovanou jen sportu, některé jsou dokonce zaměřené výhradně na sport. Při větších sportovních akcích, jako jsou například olympijské hry, mají noviny vyčleněné speciální sešity zaměřené jen na tuto událost. S rozvojem sportu a sportovních odvětví přichází ruku v ruce i rozvoj sportovní žurnalistiky. Kromě samotných

²⁶ BEČKA, Josef V. *Česká stylistika*. Praha: Academia – nakladatelství Československé akademie věd. 1992. s. 33

²⁷ ČECHOVÁ, Marie a Jan Chloupek. *Stylistika současné češtiny*. Praha–ISV. vyd. 1. 1997. s. 177

²⁸ MINÁŘOVÁ, E. *Stylistika pro žurnalisty*. 2011

novinových článků se nám dnes rozšiřují i online komentáře, reportáže, žebříčky, interview se sportovci, debaty mezi sportovními trenéry a odborníky či diskuze. V dnešní době se setkáme i s psaným online přenosem na internetu, kde komentátor vždy popisuje aktuální dění na hřišti v několika poznámkách.²⁹

Sportovní žurnalistika je určena především sportovním fanouškům, jejím předmětem jsou veškeré sportovní zápasy a závody, sportovci, jejich trenéři a samotné přípravy na akce. Je logické, že sledovanost a zájem o sportovní žurnalistiku stoupá vždy před a během mezinárodních klání, jako jsou olympijské hry nebo mistrovství světa či Evropy. Sport se stal velkovýrobnou jak pro samotné aktéry, tak pro sponzory, jejichž loga sportovci nosí. Nárůst zájmu o sportovní události vydělává i publicistice, a to i ve směru bulváru. Fanoušci jsou zahlceni informacemi nejen o výsledcích jejich oblíbeného sportovce, ale také o tom, kolik peněz vydělává, jestli je ve vztahu a pokud ano, jestli je v něm šťastný/á.

Stejně jako v každém jiném oboru žurnalistiky, i sportovní žurnalistika se nejvíce liší ve formě psané a mluvené. Sportovní reportáže jsou mnohem živější a dynamičtější než například reportáže z politického prostředí. Takové jsou například živé přenosy, které ze své podstaty okamžitě reagují na aktuální konání hráčů. Samotní sportovní komentátoři musí být znalci tohoto oboru, což většinou znamená, že se jedná o fanoušky sportu. To předpokládá i značnou emocionálnost projevu. Mluvené komentáře navíc ze své podstaty nemohou být připravené, volba jazykové komunikace spadá do hovorové vrstvy spisovné češtiny, mluvíme zde o spontánnosti a bezprostřednosti projevu.

V některých případech vstupují do vyjadřování obecně české, nespisovné prvky. Mluví se dopouštějí několika syntaktických a morfologických chyb, mezi něž patří opakování stejných slov, přeroky, užívají výplňková slova typu *prosim vás, prostě, jakoby* a mnoho dalších. To vede zaprvé ke ztížení přenosu komunikátu, ale kolikrát i k úplné degradaci informace. E. Minářová tvrdí, že při formulování vyjádření „(...) jsme svědky i toho, že dochází k aktualizaci prostředky nespisovnými, tedy interdialektovými, profesními a slangovými.“³⁰ Stejně jako v každé jiné komunikaci, a to i psané formě, dochází k prolínání různých stylů. V mluvené formě jsou tak zastoupeny hovorové prostředky, dále také řečnické otázky, prvky z funkčního stylu prostě-sdělovacího, odborného, ale i takzvané prázdné výrazy, klišé.

Na druhou stranu, psaná sportovní žurnalistika v sobě nese opačné výhody i nevýhody než ta mluvená. Tak například míra připravenosti komunikátu je mnohem větší, sportovní žurnalisté mají více času zareagovat na utkání, a tak zvolit výrazy, které mnohem lépe spadají

²⁹ Mlčoch, Miloš. 2002

³⁰ MINÁŘOVÁ, Eva. Stylistika pro žurnalisty. Praha: Grada. vyd.1. 2011. str. 179

do sféry spisovného jazyka. Články či komentáře navíc píše s klidnějšími emocemi, a proto emocionální stránka do komunikátu vstupuje sporadicky. V psané formě převládá monolog, na rozdíl od mluvené formy, která nabízí obě možnosti. U větších, „oblíbenějších“ sportovních utkání pracují dva komentátoři, kolikrát si k sobě navíc ještě přizvou odborníka či trenéra hrajícího družstva.

4.3 Bulvární žurnalistika

V praktické části bakalářské práce se budeme zabývat především jazykem sportovní publicistiky, ale pozornost zaměříme i na publicistiku bulvární. Je proto na místě uvést alespoň stručné seznámení s tímto odvětvím, které dnes, stejně jako jiné žánry žurnalistického stylu, podléhá mnohým změnám. Výraz bulvár pochází z francouzského slova *boulevard*, které původně znamenalo jen širokou ulici, na níž se prodávaly noviny.³¹ Nicméně jeho význam se rozšířil, dnes představuje neseriózní tisk, cokoliv spojené se slovem bulvární znamená mající nízkou hodnotu.

Nejčtenějším deníkem v České republice je deník *Blesk*, který se v kategorii celostátních deníků pravidelně umisťuje na prvním místě, nejinak tomu bylo v roce 2019, kdy jeho průměrný prodaný náklad v kusech za rok přesáhl 186 tisíc.³² *Blesk* vykazuje většinu prvků bulvárních deníků, píše o senzacích a zajímavostech jak doma, tak ve světě. Mají i internetovou verzi s doménou *Blesk.cz*, k tomu navíc vychází několik jejich podsekcí, jako je *Blesk pro ženy* nebo měsíčník *Blesk zdraví*.

Po tematické stránce se současná bulvární žurnalistika věnuje především životu celebrit, sportovců a politiků. Hledají skandály, aféry, kriminální případy. Často pro ně potřeba čtivosti a předložení šokujících zpráv převažuje nad potřebou podat fakta. Většina materiálu je získávána neeticky a nelegálně – odposlechy, skryté kamery, dálkové objektivy. Po grafické stránce obsahuje vždy tučně zvýrazněný titulek, střídají se typy písma, barevné fotografie a samotný text není rozsahově nijak náročný.

Jazykově se bulvární novináři snad ještě více než ostatní, pokoušejí navázat kontakt se čtenáři, mnohé deníky zakomponují i dopisy od čtenářů, či fotografie domácích výrobků. Některé rubriky se navíc zabývají poradentstvím, ve kterém reagují na problémy jejich čtenářů/čtenářek. Mezi nejčastější kontaktní prostředky patří zvolení vhodné gramatické osoby, v tomto případě druhé osoby plurálu. (*A jestli si snad myslíte*). Využívají i prostředky interpunkční, časté jsou vykřičníky (*Maurerová se snažila zatajit románek!*) či otazníky (*Co na*

³¹ KLIMEŠ, Lumír. Slovník cizích slov. Praha: SPN. 1981

³² Roční výzkum Media Projekt. Unie vydavatelů. ASMEA. [2020-04-19] Dostupné z: https://www.median.eu/cs/?page_id=37

to asi řekne její manžel?) v titulcích, jež mají na první pohled upoutat adresáty. M. Mlčoch (2002) dále poukazuje na četnost frazeologických spojení, expresivních a zhrubělých výrazů, či pejorativních pojmenování užívaných se stejným záměrem.³³ Typické pro tento typ zpráv je dramatinování dění. V titulcích kolikrát naznačují tragický závěr, nicméně v samotném článku upřesní, že tomu tak ve skutečnosti nebylo (*Z toho běhá mráz po zádech: Václav Vydra skončil pod kopytem koně*).³⁴

³³ MLČOCH, Miloš. Několik poznámek k nejazykovým a jazykovým prostředkům v současném bulvárním a tzv. seriózním tisku. *Naše řeč* [online]. 2002, 85 (5), p.235-243 [2020-04-18]. ISSN 2571-0893. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7698>

³⁴ HOFFMANOVÁ, Jana a kolektiv. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha: Academia. 2016. str.280; ISBN: 80-200-2556-1

5 Jazyk sportovní žurnalistiky

Jako každé odvětví publicistiky, má i to sportovní vlastní specifický jazyk. U většiny sportovních klání se opakují stejné události, stejné vzorce. Navíc mají všechny zápasy stejná pravidla, tedy dvě hokejová utkání mají stejný počet hráčů, danou dobu zápasu i rozhodčí. V důsledku toho se opakují i výrazy, kterými sportovní žurnalisté události popisují. Tomuto fenoménu se říká modelovost. E. Minářová ve své knize *Stylistika pro žurnalisty* ji popisuje jako prostředek usnadňující práci autorům. Ti si pomáhají při tvorbě textů existujícími schémata, šablonami, neboť odpovídají opakujícím se situacím, o kterých informují. Modelovost nicméně vnímáme nejen u jazykového materiálu, ale naopak celkově v kompozici a stylizaci.³⁵ Podle E. Minářové tato stereotypnost usnadňuje práci žurnalistovi, nicméně narušuje jednu z primárních funkcí publicistického funkčního stylu, persvazivnost, tudíž takto zkonstruovaný text jistě neupoutá pozornost čtenáře a nezaujme jej tolik, jako text neotřelý, inovativní. Žurnalisté se proto naučili takto otřelé fráze využívat, nicméně je také umí vědomě bořit.

Výskyt a funkce nových výrazů se specifikuje podle publicistických žánrů a útvarů. Jiné možnosti má sportovní komentátor, jehož funkcí je především co nejrychleji a přesně popisovat děj utkání a jiné možnosti bude mít redaktor, který má na tvorbu svého textu několik hodin. Každý sportovní žurnalista si dříve nebo později vypěstuje vlastní výrazy, které může obměňovat a podle jednoho vzorce poté vytvářet nové.

5.1 Automatizace a aktualizace

Pojem automatizace (modelovost) byl již objasněn. Jedná se o určitou stereotypnost publicistického projevu, ať už mluveného, či psaného. Jsou to ustálené formulky, které žurnalisté využívají pro zjednodušení předání informace. Vzhledem k opakovosti sportovních událostí, nejvíce tedy v kolektivních sportech, je téměř nemožné vyhnout se úplně těmto výrazům. Takové výrazy ale mohou být kolikrát vnímány jako klišé nebo fráze. Na druhou stranu se ale žurnalisté snaží o aktualizaci svých textů. Pokud autor vymyslí takový výraz, který se uchytí a ostatní jej začnou napodobovat, či jen lehce obměňovat, stává se znovu výrazem automatizovaným. Je ovšem očividné, že takový výraz již někdy byl aktualizací textu a tento koloběh se dále točí.³⁶

Aktualizací se autor snaží ozvláštnit text, upoutat tím svého čtenáře, a tedy splnit persvazivní funkci publicistického funkčního stylu. Aktualizace je záměrné rozbourání

³⁵ MINÁŘOVÁ, Eva. 2011. s. 173, 188

³⁶ Mlčoch, Miloš. 2002, str. 21

modelovosti textu, které může vést ke zvýšení emocionality u čtenáře/posluchače. Určitou aktualizací může být i použití výrazů z jiných funkčních stylů, které jsou na první pohled nevztažitelné do sportovní sféry. Častým zdrojem aktualizovaných výrazů jsou politické rubriky. Z lexikálního hlediska se k nejčastějším aktualizovaným výrazům řadí:³⁷

- sportovní slang, spadající do kategorie zájmového slangu, jež přiřazuje uživatele k příslušné skupině lidí, v případě sportovního, ke skupině fanoušků sportu;
- slovní hříčky;
- individuální neologismy, nicméně tyto závisí na znalosti dané problematiky čtenáře/posluchače;
- další nespisovné výrazy, jako například expresivum *hračička*.

5.2 Publicismy a frazémy

Lexikální jednotky o jednom či více slovech, které se často vyskytují v jiném významu než jejich primárním. Jsou příznakové v jiné lexikální vrstvě než publicistické, tudíž v publicistice jsou spíše stereotypní. Využívají se jak v psané, tak mluvené žurnalistice. Pokud jsou využívány nadměrně, vnímáme je jako klišé (*hrobové ticho, za zavřenými dveřmi*). Vznikají posouváním významu lexikálních výrazů, často odborných, tudíž se jejich význam rozšiřuje. Mnohé publicismy pochází z politického prostředí, hlavně z doby po roce 1989. Nové publicismy neustále vznikají, takovým dáváme přízvisko slovo módní. Do nich spadá i třeba výraz *kauza* (*sportovní kauza*). Žurnalisté mají navíc v oblibě pozměňovat slova se stejným kořenem o předpony (*oddálit, vzdálit*).³⁸

Do této skupiny patří i frazémy. Frazémy neboli ustálená víceslovná spojení, jsou spojení více slov, které přijímáme hotové, tak, jak jsou. Kdybychom je rozdělili na jednotlivá slova, nepochopili bychom význam celé fráze. Sportovní texty jsou takových frazémů plné, jsou kotvou sportovní žurnalistiky, urychlují a značně zjednodušují komunikaci. Mezi sportovní frazémy patří například spojení *proměnit* či *zahodit šanci, být horkým favoritem, nasadit laťku vysoko*. Takové výrazy naopak prosakují i do textové sféry mimo sport. Frazémy nicméně nejsou typické pouze pro publicistický funkční styl, objevují se, snad jen s výjimkou funkčního stylu odborného, i ve všem ostatních.³⁹

³⁷ Tamtéž, str. 12–15

³⁸ Minářová, Eva. 2011; s. 212

³⁹ Tamtéž, str. 219–220

5.3 Obrazná pojmenování

Obrazná pojmenování jako jsou metafora, metonymie, synekdocha, personifikace či hyperbola jsou pro žurnalistický styl stejně typická, jako pro funkční styl umělecký. Jedná se o jakési přenesení významu slov na základě podobnosti. Ta se potom u každého typu jeví jinak. Slouží k upoutání pozornosti čtenáře/posluchače, vzbuzují v něm emoce a dodávají textu živost a naléhavost. Jsou velmi častým příkladem aktualizace, což ovšem znamená, že při jejich častém pojmenování přechází do sféry automatizace. Použití obrazných pojmenování závisí na kontextu, a to jak tom textovém, tak kulturním. Nevhodně zvolené obrazné pojmenování může mít za následek nepochopení komunikátu čtenářem/posluchačem. Stejně tak nadměrné užívání může text přemělkovat, což u sportu jistě není primárním úkolem autora. Takovými obraznými pojmenováními bývají vymyšlené i přezdívky sportovců či trenérů. Například bývalému českému atletovi Emilovi Zátopkovi se pro jeho úžasné běžecké výsledky přezdívalo Česká lokomotiva, fotbalistu Martinu Vaňákovi zase Čaroděj a snad ještě známějšímu fotbalistickému virtuosovi Tomáši Rosickému se dodnes říká Mozart.

Nejrozšířenějším jevem je obrazné pojmenování na základě vnější podobnosti, metafora. Miloš Mlčoch dělí metafory z hlediska slovnědruhového na několik kategorií: metaforická substantiva (*mladé naděje, střelecké probuzení*), metaforická verba jsou pravděpodobně nejrozšířenější kategorií, popisují děj na hřišti (*ploužit se po hřišti, rozvlnit boční síť obrany*), metaforická adjektiva (*neučesaná kombinace, vyrovnávací gól*), metaforická adverbia (*přihrál mu ten puk přímo ukázkově/učebnicově*) a rozvinutou metaforu.⁴⁰

Metonymie je někdy označována jako podtyp metafory. Jedná se o přenesení významu na základě věcné souvislosti. Někteří autoři zařazují pod metonymii i synekdochu, jež by se dala vysvětlit také jako přenesení významu z části na celek, nebo naopak. To může i značně zlehčit jednoduché počítání skóre při zápase. V praxi se běžně setkáváme se záměnou názvu státu za jeho reprezentační tým (*Rusko:Slovensko – 3:0, v zápase s Ruskem naši reprezentanti neuspěli*). Podobně jako státy bývají zaměňovány města, ze kterých tým pochází (*Olomouc hostuje středeční zápas*), nebo dochází také k záměně jména hráče za celý tým (*Do zápasu vstupuje celá Kometa, bez útočníka Tomáše Plekance*).⁴¹

Mezi obrazná pojmenování patří i nadsázka, hyperbola. Ta potom může být buď pozitivní (*Vítězstvím v Naganu přepsali Češi historii hokeje*.) nebo negativní (*V tomto zápase nás čeká boj o přežití*.) Personifikace neboli oživení věci či zvířete, dává neživým věcem

⁴⁰ Mlčoch, Miloš. 2002

⁴¹ Minářová, Eva. 2011

vlastnosti lidské. Ve sportovní žurnalistice se přiřazují vlastnosti většinou nástrojům, které jsou esenciální pro hru, např. puk, míč, rukavice, hokejka. Můžeme vdechnout život ale i samotné hře (*Dnešní hra rozhodne, kdo postoupí do finále.*), prostředku hry (*Míč se nám odrazil od brány a zamířil k soupeřovi.*), části těla (*Naražený kotník jí brání podat stoprocentní výkon.*), můžeme personifikovat i sport (*Český biatlon nám letos zase ukázal.*).⁴²

5.4 Expresivní výrazy

Texty jsou kolikrát obohaceny i o nespisovná slova expresivní. Ta jsou většinou negativní. Opakem jsou výrazy nociónální, bez expresivity. Sportovní prostředí nicméně není plné takových výrazů, vzhledem k značné emocionalitě na straně komentátorů a fanoušků. „Převážně ji představují deminutiva, zřídka augmentativa, slova pejorativní nebo s doprovodnou ironií.“⁴³ Takové výrazy hledáme nejen v rovině spisovné češtiny, ale i z jiných útvarů národního jazyka. Častým zdrojem bývá slangová vrstva (*bedna* – stupeň vítězů).⁴⁴

5.5 Slova přejatá a internacionalismy

Jedná se o slova cizího původu, jimž rozumí příslušníci nestejných jazyků, které nemusí být ani příbuzné. Tyto výrazy patří do společného slovníku profesních, zájmových, či kulturních skupin. Nejčastějšími jsou výrazy z oblasti politické, kulturní, nebo ekonomické. Narůstají se zvyšující se migrací, s rozvojem komunikace na mezinárodní úrovni. Navíc odráží šíření technologií a vědy. Díky možnosti internetu se výrazně zvyšuje pronikání slov z cizích jazyků. Do sportovní sféry se dostávají výrazy, které poté novináři pozměňují (*akce, kombinace*). Taková slova se mohou psát buď v nezměněné podobě (*match, business*), nebo se přepisují do češtiny (*mač, byznys*). E. Minářová zaznamenává tuto tendenci ve sportovní publicistice „[...] zvláště při orientaci na nové sporty, například: [...] *bungee-jumping, paintball, [...], bowling, florbal, rafting*, eventuálně počeštěné *raftovat, skejtovat* aj.“⁴⁵ Užívání internacionalismů je spjato se snahou žurnalisty o odbornější a způsobilější projev.⁴⁶ Mezi často užívaná slova, která už snad nikdo nevnímá jako slova cizího původu, je výraz *strategie*. Slovo řeckého původu znamenalo umění vézt válku. Z francouzštiny jsme například přejali slova *defenzíva* (obrana) a *ofenzíva* (útok).⁴⁷

⁴² Mlčoch, Miloš. 2002

⁴³ Minářová, Eva. 2011, str. 234

⁴⁴ Minářová, Eva. 2011, str. 234

⁴⁵ Minářová, Eva. 2011, str. 237

⁴⁶ Mlčoch, Miloš. 2002, str. 22–28

⁴⁷ KLIMEŠ, Lumír. Slovník cizích slov. Praha: SPN. 1981

Sportovní žurnalistika přejímá nejvíce slov z angličtiny. Přejatá slova i časem zlidoví a rozšiřuje se jejich význam. Anglicismy se uplatňují především v názvech sportů (*basketball*), pojmenování sportovních soutěží (*Fedcup*) či slangových výrazech. Anglicismy se šířily už v 19. století (*fotbal, volejbal*), nicméně po druhé světové válce se tato vlna značně utlumila, v roce 1968 se k nám díky ideologické situaci dostaly především výrazy z hudební sféry (*beat*), největší vlna přišla však po roce 1989.⁴⁸

5.6 Sportovní termíny

Sportovní termíny jsou slova bezpříznaková pro sportovní publicistiku. Jedná se o výrazy, které autor vysloví nebo využije v textu bez zaváhání, automaticky a u nichž se předpokládá okamžité pochopení recipienta – fanouška (*zakázané uvolnění*). Pokud ovšem slovo nebo výraz zaslechne někdo, kdo není fanouškem sportu nebo je pouhým laikem, může mít s porozuměním potíže. Mnohdy jsou takovými výrazy internacionalismy nebo se jedná o výrazy přejaté z odborného funkčního stylu, které tak přejdou do publicistické sféry.⁴⁹

5.7 Propria

Vlastní jména, která byla odosobněna a zobecněna, se nazývají propria. Metaforicky jsou použity k přenesení významu, odvozujeme je z názvů klubů, sportovců, měst (*Brňáci*), státu (*Češi*), podle oficiálních barev týmu (*Modrozlutí*).⁵⁰

⁴⁸ Mlčoch, Miloš. 2002, str. 20

⁴⁹ BIDERMAN, Daniel. Jazykové prostředky v současné psané sportovní žurnalistice. Olomouc, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Miloš Mlčoch

⁵⁰ BIDERMAN, Daniel. Jazykové prostředky v současné psané sportovní žurnalistice. Olomouc, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Miloš Mlčoch

6 Metodologie

V praktické části jsme vyhledávali v Českém národním korpusu, v rozhraní KonText jsme pracovali se synchronním korpusem psané češtiny SYN2015.⁵¹ V rámci tohoto korpusu jsme vytvořili tři subkorpuse: *publicistika*, *sport* a *bulvár*. Vzhledem k tomu, že sport i bulvár spadají do oblasti publicistiky, obsahuje tento subkorpus všechny výrazy z obou zbývajících. Pro vyhledání relevantních údajů jsme použili základní typ dotazu CQL – *Corpus Query Language*. Konkrétní podoba dotazu je [word=".*"], ve kterém znak „.“ představuje jednu pozici ve slově a „*“ libovolné množství jeho opakování. Tímto způsobem jsme byli schopni vyhledávat všechna slova zahrnutá v subkorpusech.

Nejprve jsme obecně porovnali frekvenci slovních druhů ve třech vytvořených subkorpusech. V každém subkorpusu byl vytvořen seznam lemmat, reprezentativní slovníkové podobě slova, která představuje univerzálně pro podstatná jména nominativ singuláru (*pole*), pro adjektiva je to nominativ singuláru maskulina (*tvrdý*) a pro slovesa tvar infinitivu (*běhat*). Tyto frekvenční seznamy jsme sestavili na základě prvních 50 nejčastějších slov. Zvláštní pozornost jsme věnovali slovním druhům autosémantickým, plnovýznamovým. Ze sysémantických slovních druhů jsme se zaměřili na spojky, především nám šlo o to, o jaké vztahy mezi větami se v rámci publicistických textů jedná. Excerpovaný materiál jsme podrobili lingvistické analýze na základě odborných publikací. Vytvářením frekvenčních seznamů konkrétních slovních druhů a jejich porovnáváním ve všech subkorpusech byla provedena analýza jazyka bulváru a sportu na pozadí publicistiky.

⁵¹ Křen, M. – Cvrček, V. – Čapka, T. – Čermáková, A. – Hnátková, M. – Chlumská, L. – Jelínek, T. – Kovářiková, D. – Petkevič, V. – Procházka, P. – Skoumalová, H. – Škrabal, M. – Truneček, P. – Vondříčka, P. – Zasina, A.: SYN2015: reprezentativní korpus psané češtiny. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

7 Praktická část

7.1 Frekvenční srovnání slovních druhů v subkorpusech

Po vytvoření všech tří korpusů začneme se samotnými frekvenčními seznamy. Podle výše popsaného návodu zadáme dotaz [word=".*"] postupně do všech subkorpusů.

Při analýze musíme brát v potaz, že existují slova, jenž přecházejí z jedné slovnědruhové kategorie do druhé. Příručka *Čeština – Řeč a Jazyk* říká, že mezi slovními druhy není pevná hranice, která by jedno slovo zařazovala zřetelně do jediné kategorie. Problém je v tom, že jednotlivá kritéria, morfologická, syntaktická a sémantická, se kolikrát protínají. Toto prolínání dalo za vznik přechodným slovnědruhovým jevům s typy *pokladní, stavení, hajný a brzdicí*. Jevu, kdy slovo z jedné slovní kategorie přechází do druhé, se říká podle slovního druhu, kterým se nově stává, například substantivizace (pokud se z něj stává podstatné jméno, *cestující člověk -> cestující*), adverbializace (*číst vleže*), nebo prepozicionalizace (*počínaje dneškem*).⁵²

Na rozdíl od jiných odvětví obsahuje bulvární publicistika z větší části grafickou stránku, mnohé bulvární deníky omezují textovou stránku článků ve prospěch fotografií a zvýrazněných titulků, aby zvýšili přístupnost čtenáři.⁵³ Autoři bulváru navíc většinou pracují v časové tísní, kdy musí hotový článek odevzdat do druhého dne, což se podepisuje na úrovni jazyka. Rádi sklouzávají k frazémům, jednoduchým ustáleným spojením, která jsou jim vždy po ruce a čtenáři jsou na ně zvyklí.

Obecně nejvíce jsou zastoupena ve všech subkorpusech podstatná jména (N). Ta jsou klíčová, neboť pojmenovávají aktéry děje, obzvláště v publicistice, kde jsou důležitá vlastní jména (*propria*). Podstatná jména označují samostatné jevy, a to jak konkrétní, tak abstraktní. Navíc jsou nositeli tématu, je v nich koncentrována velká informační hustota. Ve sportovní žurnalistice se dá očekávat, že většinu z nich představují jména hráčů, trenérů, týmů či měst, ze kterých tým pochází. Četné zastoupení se předpokládá i u názvů samotných sportů a odborné sportovní terminologie. U bulvární publicistiky jde hlavně o vlastní jména celebrit, míst či děl.

Na druhé pozici v seznamech se vyskytuje značka Z, tedy interpunkční znaky. Ty sice nepatří mezi slovní druhy, nicméně jsou důležité k určování konkrétních typů vět, zdali jde o souvětí dlouhá, v tom případě se objeví více čárek, nebo jednoduché věty, přičemž bychom

⁵² Čechová, Marie. 1996, str. 74

⁵³ MLČOCH, Miloš. Několik poznámek k nejazykovým a jazykovým prostředkům v současném bulvárním a tzv. seriózním tisku. *Naše řeč* [online]. 2002, 85 (5), p.235-243 [2020-04-18]. ISSN 2571-0893. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7698>

sledovali počet koncových interpunkčních znamének. Z nich dále poznáme emotivní výpovědi (končící vykřičníkem) či konstatování nebo otázky.

Slovesa (V) jsou na třetím místě, jsou podstatná, jelikož vyjadřují činnost, stav nebo jeho změnu a podílejí se na celkové dynamičnosti textu. V psané publicistice se mnohdy pro svou neosobnost objevují pasivní tvary (*Kéž by mu byla do vínku dána i dlouhověkost stejně jako želvám a bavil vás třeba sto padesát let* – Týdeník televize). Sportovní fenomén je nabytý dynamičností, jejímž prostředkem jsou právě slovesa. Sportovní novináři využívají této dynamičnosti především k oživení popisu děje na hřišti. Ten přibližují čtenáři například užíváním tvaru přítomného času ve vypravování minulého aktu.

Přídavná jména (A) jsou v zastoupení subkorpusu *publicistika* na čtvrtém místě, adjektiva přiřazují vlastnost a hodnotí jevy. Tradičně je dělíme na kvalitativní, vyjadřující hodnocení vlastnosti, a relační, mající vztah k nějaké osobě, čase, druhu či místu. Oblast publicistiky je bohatá i na adjektiva slovesná, užívaná jako prostředek kondenzované větné stavby⁵⁴ (*Jeho hlavním objevem se stal tzv. Nakayův diagram, graf dělicí tvar vločky do více než čtyřiceti skupin v závislosti na teplotě a vzdušné vlhkosti prostředí při jejich vzniku* – Týdeník televize).

V subkorpusech *sport* i *bulvár* jsou adjektiva na pozici šesté. Ve sportu se užívají především ta kvalifikační, hodnotící. Můžeme se setkat ale i s adjektivy relačními, která udávají informace o místě, ze kterého hráči pochází (*brněnský*) či přivlastňují jev jednomu sportu (*fotbalový*). Přivlastnění má dvě možnosti vyjádření, pomocí adjektiva a 2. pádu substantiva, což vede ve sportovních komentářích k tomu, že se jednoduše přivlastňuje 2. pádem příjmení bez křestního jména (*branka Haška*). Pokud by se ale toto pojmenování mělo opakovat, místo 2. pádu se použije adjektivum (*převaha síly – silová převaha*).⁵⁵

V zábavní publicistice se uplatňují znovu především hodnotící adjektiva se snahou zaujmout čtenáře. Kromě toho jde nicméně autorům i o přiblížení vlastností celebrit, jejich vzhledu či popisu prostoru. Mnohdy zacházejí autoři do extrémů s nadužíváním superlativ, jde jim o dramatizaci situace.

Důležitost předložek (R), spojek (J) a zájmen (P) roste s „vyšší obsahovou a myšlenkovou náročností textu“⁵⁶, jelikož představují prostředky provázanosti. Příznačné jsou tzv. předložky nevlastní, neboť vyjadřují složitější vztahy mezi jevy explicitněji. V praxi konkurují spojení předložková spojením bezpředložkovým, vytlačují je pro svou větší

⁵⁴ Čechová, Marie, 1997, str. 94

⁵⁵ Tamtéž, str. 94

⁵⁶ Tamtéž, str. 85

významovou zřetelnost. V současnosti bývá v projevech administrativních, ale i žurnalistických, nahrazována předložka v předložkami jinými (*na pokoji, těžko se dostávají hráči do šance*). To není ovšem jediný posun v používání předložek v publicistice. Hojně je zaměňování vazeb předložek *mimo* s předložkou *kromě* (*mimo těch peněz*).⁵⁷

Zájmena (P) představují zkrácení textu náhradou substantiva, v takovém případě je ale třeba dbát na užití zájmena tam, kde podstatné jméno lze odvodit z kontextu. V mnohých případech jsou ukazovací zájmena užívána i při odkazování na nejbližší jméno, přitom se ale substantivum opakuje. Zájmena patří společně se zájmennými příslovci a zájmennými číslovkami k tzv. deiktickým slovům, označujícím a ukazujícím na skutečnost – deixe.

Číslovky (C) jsou obecně více využívány v administrativních a publicistických textech, kde je potřeba udat konkrétní číselný údaj. Číslovky ve sportovních článcích představují způsob zapisování výsledků. Časté jsou i pro počty kol, zápasů či strefených míčků. Běžné jsou krátké zápisy skóre při online komentářích (*Barcelona: Sparta, 2:1*), řadové číslovky jako údaj umístění v žebříčku (*skončit na druhém místě.*), ale i násobné číslovky, představující počet opakování děje (*tříkrát se splést*) nebo srovnání (*dvakrát tak přesný*).

Príslovce (D) ukotvují situaci v čase (*dnes*) a prostoru (*doma*), navíc slouží v publicistických textech ekonomičnosti vyjádření tím, že zastupují mnohoslovná spojení příslovečná, objevují se zde nově tvořená příslovce (*navážno, jaksepatří, nadrobno, namátkově*).⁵⁸ V případě bulvárních i sportovních tisků nejde u příslovci tolik o zkrácení textu jako spíše o další rozvíjení sloves (*chytře přilepšit*). Tím přispívají různými detaily a hodnocením.

Částice (T) a citoslovce (I) jsou na seznamu mezi posledními, částice jsou součástí spíše mluveného jazyka, zvláště pak takové typu *tak, no tak*, které v mluveném projevu představují parazitní slova.⁵⁹ Citoslovce na druhou stranu vyjadřují emoce a zvuky, jsou tedy vhodné do soukromé konverzace, ne do oficiálních projevů.

Na jedenáctém místě stojí slova, jejichž slovní druh není znám (X), jde většinou o cizí názvy firem nebo jmen či odborné termíny.

⁵⁷ Tamtéž, str. 85

⁵⁸ Tamtéž, str. 106

⁵⁹ Tamtéž, str. 109

7.2 Frekvenční špička autosémantik

7.2.1 Podstatná jména

Substantiva buďto pojmenovávají osoby, zvířata a věci, jež můžeme nějakým způsobem smysly vnímat, můžeme si na ně „sáhnout“, taková substantiva potom nazýváme konkrétní. Druhou skupinou jsou substantiva abstraktní, která pojmenovávají především vlastnosti a děje. Dále dělíme podstatná jména podle významových okruhů, a to podle jejich přípon např. na jména označující nositele vlastnosti, obyvatele, činitele.⁶⁰

Ve všech třech subkorpusech se nachází nejvíce podstatných jmen abstraktních. Nejmarkantnější rozdíl mezi substantivy abstraktními a konkrétními je v subkorpusu *sport*, ve kterém představují abstrakta 31 slov z nejčastějších padesáti. Konkréta jsou zastoupena jen devíti příklady. Mimo jiné se ale najdou i slova, jež spadají do obou kategorií, závisle na konkrétním kontextu:

- **kolo:**

příklad ve významu abstraktním: *Přesto do úvodního zápasu 1. kola proti Los Angeles nastoupil.* (Sport magazín)

příklad ve významu konkrétním: *Při telefonickém rozhovoru ještě vyšlapávala na kole únavu z finále, pak už spěchala do Pekingu, kde již odstartoval další velký turnaj.* (Nedělní sport)

- **strana:**

příklad ve významu abstraktním: *Na jedné straně erupce radosti, na druhé pocit zmaru.* (Nedělní sport)

příklad ve významu konkrétním: *Někdy mám dávat balon do stran a dbát, aby šla hra víc do šířky (...).* (Sport GÓÓÓL!)

Ve sportu převažují podstatná jména z oblasti sportovního odvětví. Jedná se například o slova *liga, gól, kouč, utkání, mužstvo, turnaj*. Z dalších klasifikací můžeme uvést slova činitelská (*hráč, trenér, kouč, fanoušek, útočník, soupeř*), názvy dějové (*závod, zápas, hra, utkání*), slova hromadná (*tým, mužstvo*), deminutiva (*branka*), propria (*Sparta, Praha, Plzeň, Tomáš, Slavia, Petr*) a slova zkratková (*NHL*).

Patrný rozdíl v poměru abstrakt a konkrét najdeme i v subkorpusu *publicistika*, ve kterém představují konkréta jen 8 slov, zatímco abstrakt se mezi nejčastějšími padesáti slovy

⁶⁰ HAVRÁNEK, B. a A. Jedlička. Česká mluvnice. Praha: SPN. 1963. str. 105

nachází 27. Opět se ale objevují slova, jejichž zařazení záleží na kontextu, a to mnohdy stejná, jako v subkorpusu *sport*, uvádíme tedy jen rozdílné příklady:

- **koruna**

příklad ve významu abstraktním: *Stál tehdy tisíc korun, což bylo dost drahé.*

(Překvapení)

příklad ve významu konkrétním: *Vysázeny byly i nové stromy, které vytvoří v budoucnosti koruny nad parkovacími stánkami vzniklými v rámci dalšího evropského projektu Park and Drive. (Evropské noviny)*

- **strana**

příklad ve významu abstraktním: *Silnice R52 se začne stavět obchvatem Mikulova, kam rakouská strana dostaví dálnici do dvou tří let. (Lidové noviny)*

příklad ve významu konkrétního místa: *Na dno i strany přitiskněte plátky lososa tak, aby mírně přečnívaly přes okraj. (Týdeník televize)*

- **cena**

příklad ve významu abstraktním: *Tehdy jsem si říkala: Ale za tuhle cenu? Dnes ji chápu. (Magazín Práva)*

příklad ve významu konkrétního objektu: *Dostal totiž diváckou cenu Františka Filipovského za to, jak namluvil zabijáka Dextera. (Týdeník televize)*

- **země**

příklad ve významu abstraktním: *Tehdy začal ráj na zemi, ale netrval dlouho. (Překvapení)*

příklad ve významu konkrétním: *Až uvidíte k zemi padat vločky, zkuste jim nastavit rukáv kabátu, a než roztají, pořádně si je prohlédněte. (Týdeník televize)*

- **škola**

příklad ve významu abstraktním: *Naplnil se tak tradiční scénář, kdy v červenci slábně zájem některých zaměstnavatelů přijímat nové pracovníky v průběhu dovolených a úřady práce zároveň zaplní čerství absolventi škol. (Evropské noviny)*

příklad ve významu konkrétním: *Peníze dá město například na rekonstrukci Výstaviště Flora, opravy ulice Štítného, velkého kanalizačního sběrače v lokalitách Povel a Nové Sady, ale také na zateplení a výměny oken ve školách v majetku města. (Evropské noviny)*

- **peníze**

příklad ve významu abstraktním: *Chceme dát nové Komisi a zejména jejímu*

předsedovi ještě šanci, aby se vrátil ke svému původnímu programu a hledal v Evropském parlamentu většinu mezi stranami, které chtějí šetřit peníze daňových poplatníků a které jsou přesvědčené, že není třeba regulovat každý okamžik našich životů. (Evropské noviny)

příklad ve významu konkrétním: Vyvrcholilo to šestý den pobytu, když Eva utratila tátovy, a dokonce i moje peníze, které zmizely z mého pokoje. (Překvapení)

- **kraj**

příklad ve významu abstraktním: Pardubický kraj je v tomto ohledu specifický, protože zde nejsou silnice zpoplatněny téměř vůbec. (Evropské noviny)

příklad ve významu konkrétním: Na kraj kratší strany položíme pramen vyválený z marcipánu a těsto přes něj přeložíme. (Týdeník televize)

- **cesta**

příklad ve významu abstraktním: Přitom je cesta k otevřené společnosti, řečeno slovy sociologa Ralpa Dahrendorfa, nezbytnou podmínkou úspěšné transformace z totality do demokracie. (Evropské noviny)

příklad ve významu konkrétním: Tam mají na automaty štěstí. Už před pěti lety se otevřely první podél cest či v blízkosti statků. (Evropské noviny)

- **místo**

příklad ve významu abstraktním: Obecně platí, že se zkoumá, zda vzdělání odpovídá profesi a zda na toto místo nemůže být přijat jiný zaměstnanec z Německa. (Evropské noviny)

příklad ve významu konkrétním: Na místě se zvýší i počet parkovacích míst, celkem vznikne osmnáct stání. (Evropské noviny)

- **měsíc**

příklad ve významu abstraktním: Měli bychom využít první měsíce roku, řekněme leden až červenec, abychom získali návrhy státních rozpočtů. (Evropské noviny)

příklad ve významu konkrétním: Od Měsíce, hvězd, vzdálených lamp ... a odraz od předmětů zachytí speciální přístroj. (Magazín Víkend DNES)

Mezi prvními padesáti nejfrekventovanějšími podstatnými jmény se v psané publicistice objevují také propria, tedy slova vlastní (*Praha, Petr*), jména činitelská (*hráč*), látková (*voda*), zkratky (*Kč*), hromadná (*společnost, tým, skupina*), názvy děje (*hra*) a slova přejatá z anglického jazyka (*firma*).

Poměr mezi abstraktními a konkrétními podstatnými jmény se téměř stírá v subkorpusu *bulvár*, ve kterém rozdíl představují jen 4 slova. Obvyklá jsou opět i propria (*Praha, Petr, Jiří* a *Blesk*), znovu se zde objevuje i zkratka (*KČ*), jména přechýlená (*manželka, zpěvačka*), látková (*voda*) a hromadná (*rodina, policie*). I zde se ovšem najdou slova, jejichž rozřazení do kategorie záleží na kontextu, ve kterém se nacházejí:

- **soud**

příklad ve významu abstraktním: *Zamítnutí této změny ze strany Ústavního soudu se ministr nebojí.* (Aha!)

příklad ve významu konkrétním - soudce: *A co na rozhodnutí soudu říká Agáta Hanychová?* (Aha!)

7.2.2 Přídavná jména

Adjektiva vyjadřují vlastnosti jevů označovaných jmény podstatnými, nebo jejich vlastnosti zpřesňují. Díky této vlastnosti ve větě představují nejčastěji přívlastek shodný, nicméně mohou plnit i funkce jiné. Podle významového hlediska se přídavná jména dělí na několik kategorií.

Ve všech třech subkorpusech převažují adjektiva kvalifikační, vyjadřující „vlastnost v užším smyslu, jakost“⁶¹ (*důležitý, známý, zajímavý, podobný*). Tato adjektiva jsou hodnotícím nástrojem publicistiky. Jak bylo již řečeno, publicistické projevy plní vedle funkce informační i funkci persvazivní, přesvědčovací. Novináři se snaží recipientům ukázat cestu, jak hodnotit události, o kterých píše. Četné zastoupení mají i adjektiva relační, jež vyjadřují vztah nebo nějaké určení. Nejčastěji se vyskytuje určení místa (*český, evropský, americký, světový, národní*), časoprostoru (*současný, minulý, letošní, bývalý, poslední*). V subkorpusu *sport* jsou hojně zastoupena i relační adjektiva vyjadřující vztah ke sportu (*fotbalový, olympijský, hokejový, ligový, reprezentační*), zatímco subkorpus *publicistika* obsahuje navíc vztahová adjektiva obecnější povahy (*politický, finanční, sociální*). Častá jsou přídavná jména deskriptivní, vyjadřující absolutní vlastnost, která se dál nedá stupňovat (*jiný, vlastní, jediný, stejný, bílý, vítězný, mrtvý, společný*). Všechny tři subkorpusy navíc obsahují jedno adjektivum nesklonné (*rád*).

7.2.3 Příslovce

Nejčastějšími adverbii v psané publicistice jsou cirkumstantiva neboli taková, která vyjadřují okolnostní příznak adjektiv, verb či jiných adverbii. Nejfrekventovanějšími jsou c. časová (*včera, dnes, právě, brzy, stále, často, nakonec*), způsobová (*jak, stejně, spolu, jinak, prostě,*

⁶¹ HAVRÁNEK, B. a A. Jedlička. Česká mluvnice. Praha: SPN; 1963. str. 174

naopak) a míry (*hodně, ještě, velmi, moc, navíc, stejně, trochu*). Jen málo se mezi nimi objevují adverbia místa (*doma, daleko*), v subkorpusu *publicistika* se nevyskytují mezi nejfrekventovanějšími padesáti vůbec. Ve všech třech se, zato objevuje adverbium vyjadřující přípustku (*sice*) a příčinu (*proto, proč*).

Hojně se vyskytují i příslovce zájmenná, taková, jež mají společný základ právě se zájmeny. Tato příslovce nemohou stát sama o sobě, významu nabývají až ve větě.⁶² Jedná se o příslovce jako *tak, tam, kdy, kde, také, taky, tady, nikdy* atd. Kromě těchto dvou skupin jsou na třetím místě predikativa, ta v zásadě spolu se slovesem tvoří sponový přísudek (*dobře*) či vyjadřují modalitu (*třeba, určitě, úplně, možná*).

7.2.4 Slovesa

V psané publicistice jsou slovesa třetím nejfrekventovanějším slovním druhem, a to i v bulvární a sportovní žurnalistice. Ani ve slovesech se bulvární a sportovní publicistika v zásadě neliší. Nejrozšířenějšími, a to i v našich subkorpusech, jsou slovesa plnovýznamová. Plnovýznamová slovesa jsou důležitým prvkem dynamičnosti. Z nejfrekventovanějších padesáti sloves je většinové zastoupení právě těch plnovýznamových (*podarit, dodat, jít, stát, myslet, udělat, získat, patřit, čekat vypadat*). Ve sportovní publicistice se vyskytuje často sloveso *hrát*, s různými sufixy, které dourčují význam slova.

- **Hrát:** *Byl jsem spíš na lavičce, ale o to víc jsem si mohl vychutnat, jak hraje.* (Sport GÓÓÓL!)
- **Vyhrát:** *Naposledy vyhrál dvakrát v řadě Messi, předtím Xavi.* (Sport GÓÓÓL!)
- **Prohrát:** *Jak jednou nedej bože prohraj, bude to už trošku horší.* (Nedělní sport)
- **Odehrát:** *Jeho synovec přitom odehrál před konečnou nominací jediný zápas za národní tým, a to v březnu v přípravě s Egyptem.* (Nedělní sport)

Obvyklá jsou i slovesa pomocná, doplňující prvek modality či fázovosti slovesům plnovýznamovým. Mezi nejčastější modální slovesa v psané publicistice patří *mít, moci, chtít, muset*, která se vyskytují ve všech třech subkorpusech. Fázová slovesa, která se objevují poměrně často jsou *stát, začít, čekat, chtít, skončit* a *zůstat*. Nejfrekventovanějším verbem ve všech subkorpusech je verbum *být*. *Být* může stát ve významu sponovém (*Reakce na jejich práci jsou různorodé – od odchodu znechucených diváků během představení až po většinou pozitivní ohlasy kritiků – Respekt*) nebo auxiliárním (*Odměnou by mu navíc byla čistší voda v*

⁶² Havránek B. a A. JEDLIČKA. 1963. str. 299

řekách, pestřejší krajina, osídlená například neobvyklými druhy ptáků, a v budoucnu zřejmě i vyšší dotace z Bruselu – Respekt).

Běžným prvkem zapojení čtenáře do děje, nebo vytvoření falešného dialogu, je užití plurálu (*Jen se podívejte na tu zvrhlost! – Aha!*).

7.2.5 Syntaktické slovní druhy-spojky

Spojky jsou syntaktickým slovním druhem, jsou významově závislé. V psaných projevech často dochází k jejich vypouštění, aby se zabránilo opakování spojovacích výrazů.⁶³ Ve větách jednoduchých (mezi jednotlivými členy) se vyskytují sporadicky, navíc ne se závislostní funkcí, nýbrž pouze jako prostředky určování vztahu významu.⁶⁴ Jsou slovními druhy neohebnými, až na dvě výjimky. Jedná se o spojku *aby* (*Znervózněla a sklopila uši jen v okamžiku, kdy ji panička přidržela za obojek, abychom je mohli spolu vyfotit. – Aha!, „Budu si dávat pozor na to, abych se neangažovala v české politice,“ řekla jste v roce 2009. – Story*) a spojku *kdyby* (*Kdybych měla víc peněz, asi bych utrácela za kamínky. – Aha!, Já stojím víc nohama na zemi a snažím se řídit rozumem, ale i mně v hlavě vrtal červíček – co kdybychom opravdu vyhráli miliony? – Rytmus života*).

Nejčastěji užívanou spojkou psané publicistiky je spojka *a*. Ta je nejtypičtější pro poměr slučovací (*Při odjezdu liberecké výpravy z košického letiště se kouč Samuel Slovák malinko opomenul a štrádoval si to k autobusu pro fanoušky místo fotbalisty.*), ale také často vyjadřuje poměr odporovací (*O dva týdny poději (...) nám najednou večer zavolal, že mu tady chybí kamarádi, a ráno říkal věci, nad kterými zůstává rozum stát. – Sport*) nebo důsledkový (*Gudasův táta Leo se hned ozval, že jeho syn je zraněný, a proto na mistrovství nemůže. - Sport*), podmínkový (*To je otázka plnění mezinárodních limitů, a pokud je splní, nemám problém s tím ji nominovat. - Sport*) nebo ve spojení s dalším výrazem i stupňovací (*Nejen chlapci a dívky, ale i jejich tátové, a dokonce nejstarší generace, si notovali. – Sport GÓÓÓL*).

Souřadící spojky se mohou spojovat jak se slovy, tak i frázemi či větami, zatímco spojky podřadící se vyskytují převážně mezi větami. Pokud spojují jen slova, jedná se o elipsu.⁶⁵

Nejčastějším poměrem mezi souřadícími spojkami je poměr odporovací, vyjádřený spojkami jako *ale, však, nýbrž, jenže, nicméně, ovšem*. V odporovacím významu se spojky *však* užívá jen v psaném jazyce.⁶⁶ V menším zastoupení se objevují i spojky vysvětlovací (*neboť,*

⁶³ Čechová. 1997

⁶⁴ Čechová. 1997

⁶⁵ KARLÍK, Petr (2017): SPOJKA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: <https://www.czechency.org/slovník/SPOJKA> (poslední přístup: 1. 5. 2020)

⁶⁶ MACHÁČKOVÁ, E. K úloze některých spojovacích prostředků v textu. NŘ 70. 1987. s. 113–122.

vždyť, však, tedy, neboli, čili), slučovací (a, že, i, ani, jednak) a vylučovací (bud', nebo, či, anebo).

Z podřadicích spojek jsou nejčastější ty vyjadřující důvod (*jestli, jestliže, protože, jak, vždyť, když*). Často se vyskytují i spojky podmínkové (*-li, jestliže, když, pokud, zda, kdyby*), přípustkové (*ačkoli, ač, přestože, nicméně, byť, ať*) a časové (*zatímco, když, až, dokud, než, jakmile*). Méně se pak objevují konjunkce způsobové (*jako, tak, coby*), následkové (*tudíž, proto, tedy, tak, takže*), příčinné (*protože, že, jelikož, když*), účelové (*aby, ať*) a nejméně spojky vyjadřující průvodní okolnost (*aniž*).

Ve sportovní psané publicistice se navíc objevuje spojka, jenž se ani v jedné z dalších frekvenčních špiček neobjevila. Jedná se o spojku *plus*, která se velmi často pojí s výrazem *minus* ve významu přibližně. (*Přežívají bonusy za získané body a vstřelené góly v sezoně, za statistiku plus minus, za umístění týmu v play off.* – Sport magazín). Mnohdy stojí i ve významu sčítání, především sčítání skóre nebo času hry. (*Přesto handrkování trvalo několik měsíců a cena za amerického snajpra se nakonec posunula ještě o něco výš: výběr v prvním a druhém kole draftu 2010 plus v prvním kole draftu 2011.* – Sport magazín)

Bulvární žurnalistika naopak mnohdy užívá spojku *alias*, pro vysvětlování, především přezdívek, uvádí jméno jinak. Synonymním výrazem by mohla být spojka *neboli*. (*Eva Jeníčková alias filmová Vendulka utěšitelka prý odjela do Ameriky za dobrodružstvím a aby utekla malosti.* – Story)

Stálým fenoménem především v bulvární publicistice je nesprávné užívání spojky *aniž*. Mnoho žurnalistů si není vědomo kondicionálního spojení *aniž by*, nejednou se tam, kde by mělo být *aniž* napíše *aniž by* a obráceně (*Alan Newton dostane z rozhodnutí newyorského soudu více než 323 milionů korun, protože strávil 22 let za mřížemi, aniž spáchal trestné činy napadení a znásilnění.* – Blesk).⁶⁷

Spojky mohou vyznačovat v různých spojeních různé vztahy. Výjimkou jsou spojky přípustkové (*ačkoliv, ač, přestože, třebaže*), nicméně většina jich je polysémmní – slouží k vyjadřování více vztahů. Například *dokud* primárně vyjadřuje čas (*Ale marná sláva, musel vydržet. Dokud nebyl konec zápasu.* - Sport), ale může působit i ve spojení podmínkovém (*Ne, nevyslyšela tím prosbu či spíše nařízení fanoušků, že nesmí nosit tradiční červenobílé dresy, dokud se nepolepší.* – Nedělní sport). Podobně může *když* vyjádřit čas (*Když jsem byl někdy v roce 2003 v Americe, trenér mi říkal, že mám přibrat.* - Sport) či podmínku (*Když je to zajímavý podnik, nikdy neříkáme: Dejte nám peníze, jinak nevysíláme.* - Sport).

⁶⁷ Spojka *aniž* v novinářské češtině. Naše řeč [online] 1938, 22 (2), str. 63–64, [2020-04-18]. ISSN 2571-0893. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3258>

Běžným prvkem v publicistice jsou přirovnání, která jsou mnohdy idiomatická. Nejčastějším srovnávacím prostředkem je spojka *jako*, která se vyskytuje ve všech subkorpusech v hojné míře. Žurnalisté vytváří vlastní aktualizovaná přirovnání, která následně uplatňují v dalších utkáních, což značí opakovanost sportovních událostí. Aktualizace jsou tendencí žurnalistů o narušení jazykového projevu, jeho obměně. K aktualizaci vyjádření dochází v publicistice neustále, jedná se o velmi dynamický a dobu odrážející funkční styl. Aktualizovaný výraz působí na čtenáře nezvykle, zajímavě, někdy mohou být aktualizace fungovat jako humorná složka textu. („*Chci být jedničkou na světě, “ říká devatenáctiletý mladík, jenž servisem jak z kanónu a výstavním forhendem nápadně připomíná hru Jo-Wilfrieda Tsongy. – Sport; Piloti budou provádět nálety ke svým technikům, v boxové uličce se budou dělat kolony jak na pražském Nuselském mostě v osm hodin ráno během dopravní špičky. – Sport*)⁶⁸

V psané publicistice se také řeší problém knižnosti. Zastaralé výrazy jsou nahrazovány jejich novějšími synonymy. Eva Minářová ve své publikaci *Stylistika pro žurnalisty*⁶⁹ uvádí, že v mluvených projevech převažují výrazy hovorové nad knižními, zatímco v psaných je tomu naopak. Nicméně podle frekvenčního seznamu užití spojek v psané publicistice docházíme k závěru, že výrazy knižní se v psaných projevech vyskytují rovnoměrně s jejich hovorovými protějšky. Konjunkce *zda*, která může působit pro čtenáře značně knižním rázem, se vyskytuje přibližně stejně často jako její hovorovější synonymum *jestli(že)* (*A tak jsem se začala zajímat, zda můžu být kouč v sexu a jestli to můžu někde studovat. – Aha!*). Podobný ráz má spojka *nicméně*, která je frekventovanější, než její hovorová varianta *přesto* (*Nicméně nejde jen o to, co láká děti, nýbrž i o to, co zajímá rodiče. – Sport magazín*). Sklony k užívání hovorových spojek sledujeme především v bulvární publicistice.

⁶⁸ MINÁŘOVÁ, Eva. 2011. str. 187

⁶⁹ MINÁŘOVÁ, Eva. 2011.

8 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo porovnat jazykové prostředky, především slovní druhy, v psané sportovní žurnalistice a objevit případné rozdíly mezi žurnalistikou sportovní a bulvární. Jazykový materiál jsme získali na základě dat z Českého národního korpusu.

V teoretické části jsme se věnovali jazyku sportovní psané publicistiky, čerpali jsme z několika odborných publikací. Vymezili jsme pojem žurnalistika a žurnalistika sportovní. Nejzásadnější pro nás bylo sledovat, v jaké míře do sportovní publicistiky pronikají výrazy slangové a aktualizované. Přesvědčili jsme se o tom, že podoba sportovních komentářů se neustále mění, zvyšuje se jejich informační nasycenost. Publicistika je v dnešní době provázaná s funkcí přesvědčovací, která souvisí s aktualizací jazyka. Mimoto jsme se věnovali korpusové lingvistice, jejímu vzniku, ale především jejímu přínosu pro jiné lingvistické i nelingvistické obory.

Předkládanou práci jsme zaměřili na zpracování korpusových dat. Jako výchozí jsme použili synchronní korpus *SYN2015*. V něm jsme vytvořili 3 subkorpuse, obecný *publicistika* a 2 specializované *sport* a *bulvár*. V těchto třech subkorpusech jsme nejprve vyhledávali frekvence jednotlivých slovních druhů, s pozorností zaměřenou na slovní druhy autosémantické. Porovnali jsme frekvence jednotlivých slovních druhů ve *sportu* a *bulváru*. Dále jsme analyzovali prvních 50 nejfrekventovanějších slov z autosémantik a jednoho slovního druhu sysémantického – spojky. Analýzu jsme provedli na základním slovníkovém tvaru jednotlivých slovních druhů – lemmatu.

Předpokladem bakalářské práce bylo, že se v korpusech budou hojně vyskytovat obrazná pojmenování, frazémy, aktualizace a publicismy. Očekávali jsme výraznější rozdíly mezi podstatnými jmény a slovesy mezi publicistikou sportovní a bulvární. Nicméně jsme na žádné významné rozdíly nenarazili. Na tomto místě je potřeba uvést, že předkládaná data jsou jen vzorky jazyka publicistického stylu. Tím, že jsme vyhledávali frekvenční špičku prvních padesáti zástupců jednotlivých slovních druhů, jsme ani zdaleka nedocílili kompletní analýzy. Například mezi prvními padesáti podstatnými jmény se nevyskytují téměř žádné publicismy, metafory ani frazémy. Převážně se vyskytují obecná podstatná jména jako například *rok*, *člověk*, *den*, *místo*. Dá se předpokládat, že analýza většího materiálu by přinesla zajímavější údaje.

Nejčastěji jsme ve sportovní publicistice zaznamenali podstatná jména abstraktní. Mnohá slova z excerpovaného materiálu byla slova homonymní. Uvedli jsme např. slova *hra*, *strana*, *kolo*. Mezi přídavnými jmény dominovala adjektiva kvalifikační, hodnotící (*důležitý*,

dlouhý, podobný). O něco méně jsme zaznamenali adjektiv kvalitativních, která spolu s těmi kvalifikačními spadají do kategorie deskriptivních adjektiv, nicméně ta vyjadřují vlastnosti absolutní, nelze je proto stupňovat (*vítězný, společný, černý*). Častá byla i adjektiva relační, vztahová (*fotbalový, sportovní, olympijský, ligový*). U sloves nás nepřekvapila dominance verb plnovýznamových (*snažit, rozhodnout, hrát*) ani to, že první místo obsadilo sloveso *být*, které je součástí přísudku jmenného se sponou. U příslovcí jsme zaznamenali převahu cirkumstantiv, nejčastěji časových (*pořád, hned, právě*) a vyjadřujících míru (*hodně, stejně, vůbec*). U spojek jsme se pozastavili nad tvrzením, že v psaných komunikátech převládají výrazy knižní. V excerpovaném materiálu jsme nicméně zaznamenali rovnováhu mezi spojkami knižními i hovorovými.

Největší obtíží při analyzování slovních druhů byl příliš obsáhlý materiál, který nebyl v rámci této bakalářské práce možný podrobit kompletní analýze. Věříme, že podrobnější a rozsáhlejší práce by sloužila jako objektivnější zdroj informací. Tato práce zcela jistě nepředstavuje kompletní analýzu jazyka sportovní žurnalistiky, ale spíše by měla posloužit jako dílčí sonda, která by např. v budoucnu mohla být východiskem pro podrobnější srovnání jazyka seriózního a bulvárního tisku. Jako možnost dalšího bádání se jeví např. analýza lexikální roviny textu.

9 Seznam použité literatury

- ČERMÁK, František a Renata BLATNÁ. *Jak využívat český národní korpus*. Praha: Lidové noviny, 2005. ISBN: 80-7106-736-9
- ČERMÁK, František. *Korpus a korpusová lingvistika*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN: 978-80-246-3710-5
- ČECHOVÁ, M., Z. HLAVSA, M. DOKULIL, Z. HRUŠKOVÁ a J. HRBÁČEK. *ČEŠTINA – ŘEČ A JAZYK*. Praha: nakladatelství ISV, 1996. ISBN: 80-85866-12-9
- ČECHOVÁ, M., J. CHLOUPEK, M. KRČMOVÁ a E. MINÁŘOVÁ. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997. ISBN: 80-855866-21-8
- BEČKA, Josef V. *Česká stylistika*. Praha: Academia – nakladatelství Československé akademie věd. 1992. ISBN: 80-200-0020-8
- HAVRÁNEK, B. a A. JEDLIČKA. *Česká mluvnice*. Praha: SPN. 1963.
- MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada. 2011. ISBN 80-247-2979-4
- HUBÁČEK, Jaroslav a Eva JANDOVÁ. *Čeština pro učitele*. Opava: Optys. 1996. ISBN: 80-86041-30-1
- HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil. 1988
- KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. Praha: SPN. 1981
- MLČOCH, Miloš. *Charakteristické rysy jazyka psané sportovní žurnalistiky*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0397-8.
- HOFFMANOVÁ, Jana. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha; Academia. 2016. ISBN: 80-200-2556-1
- GREPL, Miroslav et al. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. s. [1a]. ISBN 978-80-7106-980-5. Dostupné také z:
<https://kramerius5.nkp.cz/uuid/uuid:9ed31fc0-2cfa-11e4-8e0d-005056827e51>

10 Seznam internetových zdrojů

ČERMÁK, F., J. Králík a K. Pala. *Počítačová lexikografie a čeština (počítačový fond češtiny)*. SaS 53, 1992, str. 41–48, [2020-04-08]. ISSN: 2571-0885. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3446>

ČERMÁK, F. – Blatná, R. – Hlaváčová, J. – Klímová, J. – Kocek, J. – Kopřivová, M. – Křen, M. – Petkevič, V. – Schmiedtová, V. – Šulc, M.: SYN2000: žánrově vyvážený korpus psané češtiny. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2000. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

Spojka aniž v novinářské češtině. Naše řeč [online] 1938, 22 (2), str. 63–64, [2020-04-18]. ISSN 2571-0893. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3258>

MACHÁČKOVÁ, Eva. *K úloze některých spojovacích prostředků v textu*. NŘ 70. 1987. s. 113–122. ISSN: 2571-0893. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3258>

KARLÍK, Petr (2017): SPOJKA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/SPOJKA> (poslední přístup: 1. 5. 2020)

František Čermák (2017): *KORPUSOVÁ LINGVISTIKA*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy-Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: [https://www.czechency.org/slovník/KORPUSOVÁ LINGVISTIKA](https://www.czechency.org/slovník/KORPUSOVÁ_LINGVISTIKA) (poslední přístup: 7. 5. 2020)

Roční výzkum Media Projekt. Unie vydavatelů. ASMEA. [2020-04-19] Dostupné z: https://www.median.eu/cs/?page_id=37

CVRČEK, Václav a RICHTEROVÁ Olga (eds). Start [online]. Příručka ČNK: 25.05.2018 [cit. 2020-03-23]. Dostupné na <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=start&rev=1527255653>.

MLČOCH, Miloš. *Několik poznámek k nejazykovým a jazykovým prostředkům v současném bulvárním a tzv. seriózním tisku*. Naše řeč [online]. 2002, 85 (5), p.235–243 [2020-04-18]. ISSN 2571-0893. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7698>

Křen, M. – Cvrček, V. – Čapka, T. – Čermáková, A. – Hnátková, M. – Chlumská, L. – Jelínek, T. – Kovářiková, D. – Petkevič, V. – Procházka, P. – Skoumalová, H. – Škrabal, M. – Truneček, P. – Vondříčka, P. – Zasina, A.: SYN2015: reprezentativní korpus psané češtiny. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

Křen, M. – Cvrček, V. – Čapka, T. – Čermáková, A. – Hnátková, M. – Chlumská, L. – Jelínek, T. – Kovářiková, D. – Petkevič, V. – Procházka, P. – Skoumalová, H. – Škrabal, M. – Truneček, P. – Vondříčka, P. – Zasina, A.: Korpus SYN, verze 7 z 29. 11. 2018. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2018. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

CVRČEK, Václav. Vítejte na wiki Českého národního korpusu [online]. Wiki Českého národního korpusu. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha [cit. 08.05.2020]. Dostupné z: <http://wiki.korpus.cz/doku.php/start>

Tomáš Machálek (2014): *KonText – aplikace pro práci s jazykovými korpusy*. FF UK, Praha. Dostupný z WWW: <http://kontext.korpus.cz>

11 Seznam kvalifikačních prací

RAIS, Tomáš. Jazykové prostředky komunikátů mluvené sportovní žurnalistiky (se zaměřením na televizní přímé přenosy utkání ledního hokeje). Olomouc, 2010. Bakalářská diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Miloš Mlčoch

LACINOVÁ, Eliška. Jazyk bulváru za první republiky. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Radka Holanová

BIDERMAN, Daniel. Jazykové prostředky v současné psané sportovní žurnalistice. Olomouc, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Miloš Mlčoch

12 Seznam příloh

Příloha č.1: Frekvenční seznam slovních druhů v subkorpusu *publicistika*

Příloha č.2: Frekvenční seznam slovních druhů v subkorpusu *sport*

Příloha č.3: Frekvenční seznam slovních druhů v subkorpusu *bulvár*

Příloha č.4: Frekvenční seznam podstatných jmen v subkorpusu *publicistika*

Příloha č.5: Frekvenční seznam podstatných jmen v subkorpusu *sport*

Příloha č.6: Frekvenční seznam podstatných jmen v subkorpusu *bulvár*

Příloha č.7: Frekvenční seznam přídavných jmen v subkorpusu *publicistika*

Příloha č.8: Frekvenční seznam přídavných jmen v subkorpusu *sport*

Příloha č.9: Frekvenční seznam přídavných jmen v subkorpusu *bulvár*

Příloha č.10: Frekvenční seznam sloves v subkorpusu *publicistika*

Příloha č.11: Frekvenční seznam sloves v subkorpusu *sport*

Příloha č.12: Frekvenční seznam sloves v subkorpusu *bulvár*

Příloha č.13: Frekvenční seznam příslovcí v subkorpusu *publicistika*

Příloha č.14: Frekvenční seznam příslovcí v subkorpusu *sport*

Příloha č.15: Frekvenční seznam příslovcí v subkorpusu *bulvár*

Příloha č.16: Frekvenční seznam spojek v subkorpusu *publicistika*

Příloha č.17: Frekvenční seznam spojek v subkorpusu *sport*

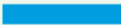

Příloha č.18: Frekvenční seznam spojek v subkorpusu *bulvár*

	Filter	pos [part of speech]	Freq	
1	p / n	N	11028364	
2	p / n	Z	5868853	
3	p / n	V	5516648	
4	p / n	A	3848084	
5	p / n	R	3813236	
6	p / n	P	3139664	
7	p / n	J	2377270	
8	p / n	D	2332732	
9	p / n	C	1079785	
10	p / n	T	366216	
11	p / n	X	364879	
12	p / n	I	8688	

Příloha č.1: Frekvenční seznam slovních druhů v subkorpusu *publicistika*

	Filter	pos [part of speech]	Freq	
1	p / n	N	601929	
2	p / n	Z	412349	
3	p / n	V	380123	
4	p / n	P	230905	
5	p / n	R	229754	
6	p / n	A	173405	
7	p / n	D	157401	
8	p / n	J	142658	
9	p / n	C	73688	
10	p / n	T	24125	
11	p / n	X	18969	
12	p / n	I	594	

Příloha č.2: Frekvenční seznam slovních druhů v subkorpusu *sport*

	Filter	pos [part of speech]	Freq	
1	p / n	N	666777	
2	p / n	Z	393676	
3	p / n	V	354730	
4	p / n	R	223868	
5	p / n	P	208060	
6	p / n	A	191719	
7	p / n	D	141875	
8	p / n	J	140276	
9	p / n	C	65898	
10	p / n	T	24608	
11	p / n	X	18919	
12	p / n	I	864	

Příloha č.3: Frekvenční seznam slovních druhů v subkorpusu *bulvár*

	Filter	lemma	Freq	
1	p / n	rok	178642	
2	p / n	člověk	77837	
3	p / n	den	38981	
4	p / n	místo	38215	
5	p / n	dítě	37987	
6	p / n	koruna	37422	
7	p / n	doba	37165	
8	p / n	město	36421	
9	p / n	Praha	33763	
10	p / n	strana	32621	
11	p / n	milión	30801	
12	p / n	cena	30044	
13	p / n	svět	29008	
14	p / n	práce	28395	
15	p / n	země	28030	
16	p / n	firma	27804	
17	p / n	život	26459	
18	p / n	případ	25370	
19	p / n	dům	24837	
20	p / n	společnost	24714	
21	p / n	hodina	24538	
22	p / n	čas	24095	
23	p / n	zápas	23861	
24	p / n	problém	23006	
25	p / n	žena	22947	
26	p / n	část	22887	
27	p / n	procento	22610	
28	p / n	muž	22397	
29	p / n	tým	22183	
30	p / n	Kč	21477	
31	p / n	škola	21138	
32	p / n	peníze	21019	
33	p / n	voda	20922	
34	p / n	konec	20146	
35	p / n	věc	20079	
36	p / n	cesta	19934	
37	p / n	projekt	19749	
38	p / n	kraj	19356	
39	p / n	stát	19251	
40	p / n	týden	19241	
41	p / n	řada	18926	
42	p / n	hráč	17727	
43	p / n	minuta	17664	
44	p / n	vláda	17617	
45	p / n	film	16803	
46	p / n	měsíc	16563	
47	p / n	situace	15649	
48	p / n	hra	15442	
49	p / n	skupina	15411	
50	p / n	klub	15344	

Příloha č.4: Frekvenční seznam podstatných jmen v subkorpusu *publicistika*

1	p / n	rok	8272	
2	p / n	zápas	7718	
3	p / n	hráč	6221	
4	p / n	tým	6169	
5	p / n	klub	4390	
6	p / n	trenér	4286	
7	p / n	gól	4141	
8	p / n	liga	3942	
9	p / n	sezona	3681	
10	p / n	Sparta	2656	
11	p / n	člověk	2631	
12	p / n	utkáni	2624	
13	p / n	svět	2430	
14	p / n	sport	2401	
15	p / n	místo	2341	
16	p / n	Praha	2330	
17	p / n	bod	2305	
18	p / n	kouč	2106	
19	p / n	fanoušek	2079	
20	p / n	útočník	2061	
21	p / n	fotbal	2052	
22	p / n	minuta	2046	
23	p / n	den	2005	
24	p / n	mistr	2003	
25	p / n	hra	1982	
26	p / n	Plzeň	1972	
27	p / n	kolo	1913	
28	p / n	Tomáš	1854	
29	p / n	soupeř	1842	
30	p / n	titul	1818	
31	p / n	Slavia	1782	
32	p / n	šance	1727	
33	p / n	konec	1671	
34	p / n	závod	1663	
35	p / n	čas	1644	
36	p / n	doba	1632	
37	p / n	problém	1479	
38	p / n	milión	1478	
39	p / n	branka	1438	
40	p / n	soutěž	1429	
41	p / n	Petr	1426	
42	p / n	strana	1352	
43	p / n	výkon	1344	
44	p / n	finále	1329	
45	p / n	mužstvo	1329	
46	p / n	turnaj	1311	
47	p / n	výsledek	1309	
48	p / n	věc	1308	
49	p / n	NHL	1307	
50	p / n	hokej	1291	

Příloha č.5: Frekvenční seznam podstatných jmen v subkorpusu *sport*

1	p / n	rok	9732	
2	p / n	Praha	4658	
3	p / n	člověk	4194	
4	p / n	dítě	3189	
5	p / n	den	3180	
6	p / n	žena	2749	
7	p / n	Kč	2657	
8	p / n	život	2562	
9	p / n	muž	2465	
10	p / n	koruna	2205	
11	p / n	doba	2182	
12	p / n	milión	1908	
13	p / n	místo	1845	
14	p / n	rodina	1664	
15	p / n	svět	1658	
16	p / n	Blesk	1618	
17	p / n	syn	1606	
18	p / n	dům	1536	
19	p / n	hodina	1512	
20	p / n	čas	1511	
21	p / n	policie	1461	
22	p / n	práce	1452	
23	p / n	auto	1427	
24	p / n	voda	1410	
25	p / n	cena	1406	
26	p / n	herečka	1395	
27	p / n	dcera	1394	
28	p / n	film	1354	
29	p / n	herec	1343	
30	p / n	týden	1341	
31	p / n	měsíc	1296	
32	p / n	minuta	1285	
33	p / n	manžel	1275	
34	p / n	případ	1275	
35	p / n	ruka	1263	
36	p / n	problém	1236	
37	p / n	Petr	1220	
38	p / n	peníze	1210	
39	p / n	nemocnice	1205	
40	p / n	manželka	1189	
41	p / n	město	1181	
42	p / n	soud	1148	
43	p / n	věc	1145	
44	p / n	hlava	1106	
45	p / n	role	1089	
46	p / n	cesta	1079	
47	p / n	zpěvačka	1065	
48	p / n	chvíle	1045	
49	p / n	Jiří	1039	
50	p / n	konec	1002	

Příloha č.6: Frekvenční seznam podstatných jmen v subkorpusu *bulvár*

1	p / n	velký	78468	
2	p / n	nový	61821	
3	p / n	další	58781	
4	p / n	český	55596	
5	p / n	dobrý	46744	
6	p / n	celý	42306	
7	p / n	jiný	37467	
8	p / n	poslední	30327	
9	p / n	malý	28271	
10	p / n	vysoký	28142	
11	p / n	evropský	20585	
12	p / n	starý	20415	
13	p / n	rád	19622	
14	p / n	hlavní	18674	
15	p / n	mladý	18365	
16	p / n	vlastní	17446	
17	p / n	domácí	16225	
18	p / n	možný	15064	
19	p / n	různý	14751	
20	p / n	dlouhý	14225	
21	p / n	důležitý	14164	
22	p / n	pražský	14101	
23	p / n	americký	13366	
24	p / n	jediný	13290	
25	p / n	stejný	13016	
26	p / n	současný	12922	
27	p / n	státní	12900	
28	p / n	známý	12839	
29	p / n	bývalý	12757	
30	p / n	špatný	11464	
31	p / n	minulý	11358	
32	p / n	světový	11185	
33	p / n	podobný	11181	
34	p / n	letošní	11158	
35	p / n	příští	10379	
36	p / n	místní	10266	
37	p / n	těžký	10071	
38	p / n	veřejný	10039	
39	p / n	základní	9996	
40	p / n	silný	9991	
41	p / n	politický	9988	
42	p / n	národní	9590	
43	p / n	finanční	9561	
44	p / n	sociální	9481	
45	p / n	ostatní	9411	
46	p / n	zajímavý	8905	
47	p / n	nízký	8568	
48	p / n	plný	8556	
49	p / n	městský	8313	
50	p / n	bílý	8273	

Příloha č. 7: Frekvenční seznam přídavných jmen v subkorpusu *publicistika*

1	p / n	dobrý	5365	
2	p / n	velký	5071	
3	p / n	český	4121	
4	p / n	poslední	3024	
5	p / n	další	2918	
6	p / n	jiný	2367	
7	p / n	nový	2230	
8	p / n	celý	2062	
9	p / n	rád	1720	
10	p / n	domácí	1507	
11	p / n	mladý	1442	
12	p / n	těžký	1324	
13	p / n	vysoký	1257	
14	p / n	fotbalový	1236	
15	p / n	špatný	1131	
16	p / n	světový	1131	
17	p / n	bývalý	1079	
18	p / n	jediný	1038	
19	p / n	evropský	996	
20	p / n	důležitý	996	
21	p / n	hlavní	959	
22	p / n	minulý	911	
23	p / n	sportovní	904	
24	p / n	olympijský	865	
25	p / n	stejný	860	
26	p / n	dlouhý	860	
27	p / n	malý	810	
28	p / n	silný	804	
29	p / n	základní	794	
30	p / n	hokejový	754	
31	p / n	příští	752	
32	p / n	jasný	746	
33	p / n	národní	735	
34	p / n	skvělý	705	
35	p / n	ligový	676	
36	p / n	starý	649	
37	p / n	vlastní	646	
38	p / n	podobný	641	
39	p / n	rychlý	626	
40	p / n	obrovský	616	
41	p / n	ostatní	606	
42	p / n	možný	605	
43	p / n	současný	602	
44	p / n	reprezentační	575	
45	p / n	slavný	528	
46	p / n	vítězný	523	
47	p / n	příjemný	518	
48	p / n	jistý	515	
49	p / n	zlatý	508	
50	p / n	letošní	496	

Příloha č.8: Frekvenční seznam přídavných jmen v subkorpusu *sport*

1	p / n	velký	3801	
2	p / n	nový	2801	
3	p / n	český	2740	
4	p / n	další	2682	
5	p / n	dobrý	2552	
6	p / n	celý	2483	
7	p / n	jiný	1823	
8	p / n	rád	1738	
9	p / n	poslední	1709	
10	p / n	malý	1649	
11	p / n	pražský	1248	
12	p / n	mladý	1185	
13	p / n	vysoký	1112	
14	p / n	starý	1106	
15	p / n	vlastní	985	
16	p / n	bývalý	934	
17	p / n	známý	919	
18	p / n	dlouhý	908	
19	p / n	krásný	886	
20	p / n	hlavní	847	
21	p / n	slavný	780	
22	p / n	těžký	702	
23	p / n	jediný	670	
24	p / n	špatný	644	
25	p / n	americký	626	
26	p / n	stejný	625	
27	p / n	důležitý	625	
28	p / n	plný	619	
29	p / n	oblíbený	565	
30	p / n	černý	550	
31	p / n	možný	550	
32	p / n	různý	541	
33	p / n	bílý	536	
34	p / n	fotbalový	536	
35	p / n	šťastný	536	
36	p / n	policejní	509	
37	p / n	podobný	504	
38	p / n	ostatní	493	
39	p / n	blízký	474	
40	p / n	luxusní	457	
41	p / n	příjemný	446	
42	p / n	mrtvý	441	
43	p / n	domácí	437	
44	p / n	minulý	434	
45	p / n	silný	431	
46	p / n	skvělý	429	
47	p / n	zlatý	427	
48	p / n	životní	426	
49	p / n	společný	422	
50	p / n	státní	420	

Příloha č. 9: Frekvenční seznam přídavných jmen v subkorpusu *bulvár*

1	p / n	být	1241697	
2	p / n	mít	260753	
3	p / n	moci	130126	
4	p / n	mušet	64281	
5	p / n	chtít	62209	
6	p / n	jít	51212	
7	p / n	stát	45606	
8	p / n	řici	41928	
9	p / n	dát	36838	
10	p / n	říkat	34441	
11	p / n	dostat	34390	
12	p / n	začít	32861	
13	p / n	vědět	30645	
14	p / n	přijít	28854	
15	p / n	hrát	28786	
16	p / n	dělat	22291	
17	p / n	vidět	21666	
18	p / n	najít	20004	
19	p / n	myslet	19318	
20	p / n	uvést	19001	
21	p / n	získat	18556	
22	p / n	patřit	18487	
23	p / n	čekat	18216	
24	p / n	dokázat	17477	
25	p / n	nechat	16909	
26	p / n	udělat	16527	
27	p / n	vést	15258	
28	p / n	lze	15142	
29	p / n	rozhodnout	15136	
30	p / n	snažit	14298	
31	p / n	žít	13720	
32	p / n	pracovat	13519	
33	p / n	skončit	12968	
34	p / n	platit	12533	
35	p / n	potřebovat	12530	
36	p / n	pomoci	12403	
37	p / n	vrátit	12239	
38	p / n	zůstat	11817	
39	p / n	vypadat	11367	
40	p / n	vyhrát	11335	
41	p / n	připravit	11321	
42	p / n	stačit	11287	
43	p / n	dojít	11128	
44	p / n	mluvit	10809	
45	p / n	podařit	10788	
46	p / n	dodat	10678	
47	p / n	znát	10409	
48	p / n	nabízet	10395	
49	p / n	znamenat	10290	
50	p / n	věřit	10226	

Příloha č.10: Frekvenční seznam sloves v subkorpusu *publicistika*

1	p / n	být	97016	
2	p / n	mít	19635	
3	p / n	moci	8269	
4	p / n	hrát	5941	
5	p / n	muset	5723	
6	p / n	chtít	5089	
7	p / n	jít	4475	
8	p / n	dát	3561	
9	p / n	vědět	3434	
10	p / n	dostat	3131	
11	p / n	říkat	3102	
12	p / n	řici	3087	
13	p / n	stát	2808	
14	p / n	přijít	2612	
15	p / n	vyhrát	2535	
16	p / n	myslet	2327	
17	p / n	vidět	2221	
18	p / n	dělat	2001	
19	p / n	čekat	1824	
20	p / n	udělat	1746	
21	p / n	začít	1616	
22	p / n	dokázat	1604	
23	p / n	věřit	1547	
24	p / n	skončit	1338	
25	p / n	pomoci	1214	
26	p / n	vést	1177	
27	p / n	získat	1174	
28	p / n	vrátit	1161	
29	p / n	brát	1071	
30	p / n	jet	1046	
31	p / n	rozhodnout	1046	
32	p / n	snažit	1032	
33	p / n	mluvit	1002	
34	p / n	cítit	990	
35	p / n	zůstat	983	
36	p / n	potřebovat	930	
37	p / n	ukázat	920	
38	p / n	patřit	916	
39	p / n	prohrát	915	
40	p / n	umět	875	
41	p / n	vypadat	875	
42	p / n	znát	874	
43	p / n	nechat	870	
44	p / n	dávat	852	
45	p / n	stačit	823	
46	p / n	odehrát	817	
47	p / n	zvládnout	817	
48	p / n	vzít	816	
49	p / n	najít	776	
50	p / n	nastoupit	771	

Příloha č.11: Frekvenční seznam sloves v subkorpusu *sport*

1	p / n	být	73125	
2	p / n	mít	17665	
3	p / n	moci	7360	
4	p / n	chtít	4507	
5	p / n	muset	4163	
6	p / n	říci	3352	
7	p / n	jít	3130	
8	p / n	stát	2899	
9	p / n	dát	2671	
10	p / n	dostat	2512	
11	p / n	přijít	2292	
12	p / n	vědět	2282	
13	p / n	říkat	2078	
14	p / n	začít	2029	
15	p / n	hrát	1794	
16	p / n	nechat	1779	
17	p / n	dělat	1673	
18	p / n	najít	1552	
19	p / n	vidět	1476	
20	p / n	čekat	1326	
21	p / n	myslet	1247	
22	p / n	udělat	1243	
23	p / n	žít	1148	
24	p / n	skončit	1131	
25	p / n	vypadat	1077	
26	p / n	chodit	1061	
27	p / n	vzít	993	
28	p / n	rozhodnout	977	
29	p / n	patřit	976	
30	p / n	dokázat	939	
31	p / n	snažit	937	
32	p / n	vrátit	907	
33	p / n	zemřít	890	
34	p / n	tvrdit	861	
35	p / n	pomoci	832	
36	p / n	dodat	812	
37	p / n	potřebovat	804	
38	p / n	objevit	803	
39	p / n	získat	788	
40	p / n	zůstat	760	
41	p / n	znát	757	
42	p / n	prozradit	757	
43	p / n	uvést	756	
44	p / n	stačit	753	
45	p / n	mluvit	748	
46	p / n	brát	745	
47	p / n	platit	711	
48	p / n	hrozit	704	
49	p / n	jet	699	
50	p / n	bát	669	

Příloha č. 12: Frekvenční seznam sloves v subkorpusu *bulvár*

1	p / n	tak	105217	
2	p / n	už	103030	
3	p / n	jak	71324	
4	p / n	také	61127	
5	p / n	hodně	55282	
6	p / n	pak	49995	
7	p / n	ještě	48552	
8	p / n	kde	40444	
9	p / n	třeba	32608	
10	p / n	tam	31200	
11	p / n	kdy	30610	
12	p / n	dobře	27350	
13	p / n	dnes	26856	
14	p / n	proto	24081	
15	p / n	právě	23550	
16	p / n	velmi	23444	
17	p / n	teď	23141	
18	p / n	již	19985	
19	p / n	navíc	19861	
20	p / n	tu	19565	
21	p / n	brzy	18310	
22	p / n	často	17969	
23	p / n	stále	17404	
24	p / n	nyní	17024	
25	p / n	zatím	16541	
26	p / n	stejně	16307	
27	p / n	málo	15848	
28	p / n	letos	15725	
29	p / n	vůbec	15564	
30	p / n	pouze	15048	
31	p / n	hlavně	14825	
32	p / n	nakonec	14711	
33	p / n	tady	14194	
34	p / n	proč	14137	
35	p / n	sice	14054	
36	p / n	především	14054	
37	p / n	moc	14053	
38	p / n	možná	13566	
39	p / n	přítom	13416	
40	p / n	zase	13316	
41	p / n	téměř	12964	
42	p / n	nikdy	12939	
43	p / n	včera	12714	
44	p / n	hned	12594	
45	p / n	co	11866	
46	p / n	pozdě	11560	
47	p / n	samozřejmě	11356	
48	p / n	naopak	11022	
49	p / n	trochu	10943	
50	p / n	jinak	10932	

Příloha č. 13: Frekvenční seznam příslovčí v subkorpusu *publicistika*

1	p / n	už	9025	
2	p / n	tak	7411	
3	p / n	hodně	5415	
4	p / n	jak	4906	
5	p / n	ještě	4359	
6	p / n	teď	3441	
7	p / n	pak	3265	
8	p / n	tam	3191	
9	p / n	dobře	2630	
10	p / n	moc	1917	
11	p / n	kdy	1909	
12	p / n	kde	1905	
13	p / n	třeba	1904	
14	p / n	zase	1591	
15	p / n	také	1580	
16	p / n	navíc	1473	
17	p / n	vůbec	1453	
18	p / n	taky	1453	
19	p / n	tady	1428	
20	p / n	zatím	1385	
21	p / n	pořád	1356	
22	p / n	proto	1337	
23	p / n	možná	1329	
24	p / n	hned	1309	
25	p / n	právě	1296	
26	p / n	určitě	1274	
27	p / n	brzy	1211	
28	p / n	stejně	1202	
29	p / n	dnes	1171	
30	p / n	hlavně	1132	
31	p / n	proč	1120	
32	p / n	daleko	1059	
33	p / n	sice	1055	
34	p / n	velmi	1048	
35	p / n	včera	1021	
36	p / n	úplně	1021	
37	p / n	nikdy	1012	
38	p / n	nakonec	991	
39	p / n	trochu	976	
40	p / n	jinak	976	
41	p / n	doma	958	
42	p / n	dost	929	
43	p / n	dlouho	925	
44	p / n	prostě	919	
45	p / n	samozřejmě	903	
46	p / n	co	874	
47	p / n	jednou	871	
48	p / n	stále	866	
49	p / n	takhle	832	
50	p / n	nyní	822	

Příloha č.14: Frekvenční seznam příslovcí v subkorpusu *sport*

1	p / n	už	7842	
2	p / n	tak	6892	
3	p / n	jak	4473	
4	p / n	pak	3341	
5	p / n	hodně	3062	
6	p / n	ještě	3017	
7	p / n	také	2825	
8	p / n	kde	2640	
9	p / n	teď	2409	
10	p / n	tam	2230	
11	p / n	kdy	1741	
12	p / n	dobře	1588	
13	p / n	třeba	1565	
14	p / n	včera	1554	
15	p / n	proto	1477	
16	p / n	dnes	1337	
17	p / n	velmi	1296	
18	p / n	právě	1293	
19	p / n	brzy	1227	
20	p / n	moc	1226	
21	p / n	navíc	1185	
22	p / n	nikdy	1128	
23	p / n	stále	1114	
24	p / n	nyní	1040	
25	p / n	vůbec	1027	
26	p / n	zase	1006	
27	p / n	často	974	
28	p / n	tu	973	
29	p / n	nakonec	971	
30	p / n	proč	969	
31	p / n	hned	921	
32	p / n	doma	919	
33	p / n	zatím	911	
34	p / n	sice	902	
35	p / n	hlavně	882	
36	p / n	stejně	879	
37	p / n	spolu	873	
38	p / n	tady	866	
39	p / n	co	818	
40	p / n	málo	809	
41	p / n	dlouho	806	
42	p / n	možná	779	
43	p / n	vždy	746	
44	p / n	zřejmě	713	
45	p / n	již	709	
46	p / n	poté	704	
47	p / n	jednou	704	
48	p / n	úplně	696	
49	p / n	určitě	676	
50	p / n	letos	668	

Příloha č.15: Frekvenční seznam příslovcí v subkorpusu *bulvár*

1	p / n	a	899213	
2	p / n	že	286313	
3	p / n	i	239616	
4	p / n	ale	192575	
5	p / n	jako	107912	
6	p / n	když	80186	
7	p / n	nebo	78299	
8	p / n	aby	61895	
9	p / n	než	53190	
10	p / n	ani	40584	
11	p / n	však	39353	
12	p / n	či	36926	
13	p / n	pokud	31320	
14	p / n	protože	29377	
15	p / n	tedy	25428	
16	p / n	takže	18267	
17	p / n	ovšem	14330	
18	p / n	až	14159	
19	p / n	kdyby	12739	
20	p / n	jestli	11142	
21	p / n	jenže	10580	
22	p / n	zda	10541	
23	p / n	zatímco	8160	
24	p / n	li	6452	
25	p / n	nicméně	4647	
26	p / n	ať	4329	
27	p / n	přestože	4303	
28	p / n	proto	3600	
29	p / n	neboť	3369	
30	p / n	buď	3347	
31	p / n	ačkoli	3214	
32	p / n	vždyť	3201	
33	p / n	anebo	2774	
34	p / n	byť	2660	
35	p / n	coby	2247	
36	p / n	jakmile	2220	
37	p / n	aniž	2092	
38	p / n	dokud	2039	
39	p / n	avšak	1812	
40	p / n	jelikož	1709	
41	p / n	zato	1698	
42	p / n	jestliže	1693	
43	p / n	jak	1608	
44	p / n	jednak	1557	
45	p / n	tudíž	1500	
46	p / n	tak	1489	
47	p / n	nýbrž	1339	
48	p / n	neboli	1307	
49	p / n	ač	1135	
50	p / n	čili	868	

Příloha č.16: Frekvenční seznam spojek v subkorpusu *publicistika*

1	p / n	a	43136	
2	p / n	že	22959	
3	p / n	ale	15488	
4	p / n	i	13592	
5	p / n	když	7163	
6	p / n	jako	6391	
7	p / n	aby	4187	
8	p / n	nebo	3058	
9	p / n	ani	3017	
10	p / n	než	2922	
11	p / n	však	2656	
12	p / n	pokud	1798	
13	p / n	protože	1732	
14	p / n	kdyby	1621	
15	p / n	takže	1605	
16	p / n	jenže	1596	
17	p / n	jestli	1359	
18	p / n	tedy	1108	
19	p / n	ovšem	1075	
20	p / n	či	794	
21	p / n	až	683	
22	p / n	zda	440	
23	p / n	vždyť	424	
24	p / n	zatímco	402	
25	p / n	ať	308	
26	p / n	nicméně	263	
27	p / n	přestože	239	
28	p / n	byť	221	
29	p / n	jakmile	201	
30	p / n	buď	185	
31	p / n	ačkoli	185	
32	p / n	coby	123	
33	p / n	neboť	123	
34	p / n	proto	119	
35	p / n	anebo	111	
36	p / n	zato	110	
37	p / n	dokud	99	
38	p / n	jestliže	96	
39	p / n	ač	94	
40	p / n	jelikož	93	
41	p / n	jak	88	
42	p / n	tak	85	
43	p / n	li	83	
44	p / n	tudíž	75	
45	p / n	aniž	71	
46	p / n	nýbrž	65	
47	p / n	kdežto	47	
48	p / n	plus	42	
49	p / n	jednak	37	
50	p / n	avšak	36	

Příloha č.17: Frekvenční seznam spojek v subkorpusu *sport*

1	p / n	a	54235	
2	p / n	že	17037	
3	p / n	i	13698	
4	p / n	ale	13400	
5	p / n	jako	6177	
6	p / n	když	5646	
7	p / n	nebo	3947	
8	p / n	aby	3575	
9	p / n	ani	2781	
10	p / n	než	2586	
11	p / n	protože	1716	
12	p / n	pokud	1703	
13	p / n	však	1492	
14	p / n	či	1292	
15	p / n	tedy	1176	
16	p / n	takže	1126	
17	p / n	až	1058	
18	p / n	kdyby	737	
19	p / n	jestli	712	
20	p / n	jenže	711	
21	p / n	ovšem	709	
22	p / n	zda	501	
23	p / n	zatímco	409	
24	p / n	přestože	355	
25	p / n	vždyť	271	
26	p / n	li	237	
27	p / n	proto	236	
28	p / n	ať	205	
29	p / n	ačkoli	197	
30	p / n	coby	194	
31	p / n	nicméně	172	
32	p / n	buď	167	
33	p / n	anebo	150	
34	p / n	jakmile	139	
35	p / n	dokud	128	
36	p / n	jelikož	112	
37	p / n	zato	109	
38	p / n	aniž	99	
39	p / n	alias	90	
40	p / n	tak	86	
41	p / n	jak	84	
42	p / n	byť	74	
43	p / n	neboť	71	
44	p / n	jestliže	69	
45	p / n	ač	65	
46	p / n	tudíž	56	
47	p / n	neboli	56	
48	p / n	jednak	50	
49	p / n	avšak	50	
50	p / n	aneb	43	

Příloha č.18: Frekvenční seznam spojek v subkorpusu *bulvár*